

KRZYSZTOF R. PROKOP – GLIWICE

**WYPISY ŹRÓDŁOWE
DO BIOGRAFII POLSKICH BISKUPÓW I OPATÓW
Z CZASÓW RZECZYPOSPOLITEJ OBOJGA NARODÓW
ORAZ NIEWOLI NARODOWEJ DOBY ZABORÓW
(XVI – XIX W.)**

CZĘŚĆ I

Odmienne, aniżeli w przypadku zabytków piśmiennictwa z wieków średnich, źródeł z czasów nowożytnych zachowało się w Polsce (pomimo kataklizmów dziejowych) na tyle dużo, że już dawno uznano za niecelowe wydawanie ich wszystkich *in extenso*. Czyni się to albo w postaci wypisów źródłowych, albo też regestów. Obie te formy udostępniania szerszemu gronu zainteresowanych materiału dokumentalnego z minionych stuleci niezupełnie mają alternatywny charakter, tzn. nie zawsze da się je stosować zamiennie w odniesieniu do rozmaitych gatunków spuścizny piśmienniczej poprzednich epok, a przynajmniej wartość poznawcza tego rodzaju edycji nie jest wówczas jednakowa. O ile bowiem w przypadku rozwlekłych nieraz aktów (dokumentów), sporządzonych przy tym według stosowanego w pracy kancelaryjnej stałego schematu, podanie samego ich regestu wydaje się najstosowniejszym rozwiązaniem (pomijając ewentualność opublikowania danego tekstu w całości), o tyle już zapiski o charakterze kommemoratywnym (kronikarskim), czy też zwięzłe świadectwa doniosłych czynności publiczno-prawnych, wiele na tym tracą, gdy zamiast je przytoczyć – niekoniecznie przecież *in extenso*, zredukowane zostają do postaci regestu, pochodzącego wszak od wydawcy, który wprawdzie może, ale bynajmniej nie musi posłużyć się sformułowaniami zaczerpniętymi wprost z oryginału.

Przeglądając źródła kościelne z minionych stuleci, badacz po wielokroć natrafia – często zgola przez przypadek – na mniej lub bardziej lapidarne wpisy, dotyczące ważnych wydarzeń z biografii niegdyś pierwszoplanowych postaci życia Kościoła, które to fakty i daty wyznaczają także doniosłe momenty

w dziejach poszczególnych diecezji, wspólnot zakonnych i innych instytucji kościelnych. Trafiają się one przy tym niekiedy w aktach, w których byśmy się mało spodziewali ich obecności tamże, stąd też jeśli prowadzący kwerendę badacz nie zada sobie trudu ich wynotowania, a następnie wydania drukiem, mogą one nadal pozostać nie znane szerszemu gronu historyków – nieraz przez długi jeszcze czas. Oczywiście raczej mijałoby się z celem wydawanie osobno pojedynczych zapisek, z drugiej wszakże strony nie sposób też przygotować jakiegś kompletnej edycji tego rodzaju świadectw, które rozproszone są po zgoła trudnej do oszacowania liczbie kodeksów i luźnych poszytów w dziesiątkach (czy nawet setkach) archiwów. Pośrednią drogę może zatem stanowić pogrupowanie tychże – w miarę ich wyszukiwania podczas prowadzonych kwerend – w pewne „bloki tematyczne” i sukcesywne publikowanie w tej właśnie postaci. Dzięki temu owe „ulotne” świadectwa, których ewentualne świadome odnalezienie i łączne zebranie stanowiłoby niezwykle czasochłonny trud dla całego zespołu badaczy, będą mogły tym właśnie sposobem wejść do obiegu naukowego i służyć historykom podejmującym kolejne tematy z zakresu historii Kościoła w Polsce.

Zapiski (w szerokim rozumieniu owego pojęcia), które zamierzamy zamieścić tu poniżej oraz w kolejnych częściach cyklu, odnoszą się do ściśle określonej, przy tym jednak dość licznej grupy postaci, mianowicie polskich biskupów i opatów. Jak dotychczas brak czyniącego zadość wymogom naukowej krytyki słownika biograficznego zarówno tych pierwszych, jak i drugich. Istnieją wprawdzie opracowania traktujące o poszczególnych diecezjach, także opactwach, różna wszakże jest ich wartość, często też są one pozbawione bezpośrednich odniesień do źródeł, stąd w wielu konkretnych przypadkach trudno dociec, skąd zaczerpnięta została dana informacja i czy opiera się ona na wiarygodnej podstawie. Tego rodzaju wątpliwości rodzą się również, gdy przychodzi sięgnąć po jak najbardziej zasadne co do koncepcji, lecz pozostawiające bardzo wiele do życzenia pod względem staranności opracowania i dbałości o szczegóły namiastki słowników biograficznych polskich biskupów Z. Szostkiewicza (1954) czy tym bardziej P. Niteckiego (1992, 2000)¹. Informacji nieścisłych czy też wprost błędnych znajdujemy tam zgoła całe mnóstwo – niekiedy są one oczywiste i wprost „rzucają się w oczy”, niekiedy jednak wzbudzają u korzystającego wątpliwości i rodzą pytanie o podstawę źródłową (przede wszystkim w odniesieniu do dat), do której wszakże nietatwo dotrzeć, bowiem rzeczzone słowniki odsyłają jedynie do podobnego

¹ Z. Szostkiewicz, *Katalog biskupów obrządku łacińskiego przedrozbiorowej Polski*, w: *Sacrum Poloniae Millenium. Rozprawy – Szkice – Materiały historyczne*, t. 1, Rzym 1954, s. 391-608; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce. Słownik biograficzny*, Warszawa 1992 (drugie wydanie pod zmienionym tytułem: *Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965-1999. Słownik biograficzny*, Warszawa 2000). Por. trafią uwagę A. Radziwińskiego na temat drugiej ze wskazanych publikacji. – A. Radziwiński, *Badania nad strukturami kościelnymi i duchowieństwem w Polsce średniowiecznej. Zarys problematyki*, w: *Pytania o średniowiecze. Potrzeby i perspektywy badawcze polskiej mediewistyki*, red. W. Fałkowski, Warszawa 2001, s. 83 (całość owego przeglądu stanu badań – tamże, s. 67-98).

rodzaju kompendiów, w których jeśli nawet są wskazania dotyczące archiwaliów i literatury przedmiotu, to (jak np. w Polskim słowniku biograficznym) mają one charakter zbiorczy, a więc nie łączą konkretnego faktu z określonym źródłem lub źródłami, a jedynie zawierają ich zbiorowe zestawienie. W tej sytuacji, kiedy ujawnią się rozbieżności pomiędzy informacjami zaczerpniętymi z rozmaitych opracowań, kolejni autorzy poprzestają często na samym jedynie skonstatowaniu owego faktu, nie podejmując wszakże próby wyjaśnienia ujawnionych „dysonansów” w warstwie faktografii. W przypadku powstających na zasadzie kompilacji słowników biograficznych i encyklopedii o szerszym spektrum tematycznym (także chronologicznym), trudno się zresztą temu dziwić, niemniej na tej właśnie drodze wiele błędów i nieścisłości zostaje utrwalonych. Kiedy zatem daje się słyszeć – formułowany przy różnych okazjach nie tylko przez historyków Kościoła – postulat opracowania i wydania drukiem rzetelnego, odpowiadającego wymogom krytyki naukowej słownika biograficznego polskich biskupów (o gronie opatów mówi się w tym kontekście zdecydowanie rzadziej), nieodparcie nasuwa się refleksja, iż jest na to jednak jeszcze za wcześnie. Stopień rozpoznania podstawy źródłowej – w szczególności dla doby staropolskiej – wydaje się bowiem na tyle wciąż znikomy (patrzac przez pryzmat ukazujących się publikacji), że bez podjęcia zakrojonych na szerszą skalę kwereńd i bez opublikowania nowych materiałów archiwalnych, długo jeszcze będziemy „skazani” na powielanie ustaleń i domysłów XIX-wiecznych historyków (jak np. J. Bartoszewicza, J. Korytkowskiego, J. Kurczewskiego czy także L. Łętowskiego), albo nawet i wcześniej tworzących historiografów kościelnych. Tymczasem wiele podanych przez nich informacji wymaga skorygowania – i to nie chodzi bynajmniej o jakieś drugorzędne fakty czy niuansy w warstwie interpretacji źródeł, ale o zgoła tak podstawowe przy kreśleniu biografii „punkty odniesienia”, jak data urodzenia i zgonu, tudzież odnoszące się już ściśle do biskupiego życiorysu daty nominacji na daną stolicę, objęcia rządów w diecezji, ingresu, a także przyjęcia sakry (w przypadku opatów – benedykcji). W niektórych opracowaniach informacje na ten temat są niepełne czy też zgoła w zupełności ich brak (zwłaszcza w odniesieniu do konsekracji biskupich – gdy idzie o wyliczone wyżej „kategorie”), niekiedy znów dają o sobie znać rozbieżności u różnych autorów, przede wszystkim zaś rzadko kiedy sięgający do poszczególnych opracowań badacz ma możliwość stwierdzić na ich podstawie, z jakiego konkretnie źródła została zaczerpnięta określona informacja. To np., że ów czy inny biskup lub opat zmarł takiego akurat dnia, niejako „podświadomie” wydaje się być dla większości historyków kreślących ich biogramy dla różnych słowników biograficznych i encyklopedii faktem tak łatwym do ustalenia i nie wymagającym weryfikacji, że dopiero w przypadku zetknięcia się z rozbieżnymi informacjami w danej materii w literaturze rodzi się nieodzowne pytanie o „fundament” źródłowy, do którego – jak już wyżej wspomniano – często niełatwo jednak dotrzeć, zazwyczaj bowiem jest on „ukryty” w niepublikowanym materiale archiwalnym.

Edycja zasygnalizowanych w tytule wypisów źródłowych stanowi tedy próbę

udostępnienia szerszym kręgom badaczy owej „prymarnej” podstawy w postaci zaczerpniętych bezpośrednio z archiwaliów świadectw, odnoszących się do faktów stanowiących oś życiorysu każdego spośród biskupów czy opatów. Chodzi mianowicie o różnego rodzaju zapiski informujące o urodzinach, chrztach, święceniach, sakrach (benedykcjach), zgonach i pogrzebach tychże hierarchów, a także – w kategorii varia – o ingresach, translacjach, rezygnacjach z funkcji i in. Intencją, jaka nam w tym przypadku przyświecała, było powiązanie konkretnego faktu z określoną podstawą źródłową, dotychczas albo znaną jedynie nielicznym historykom, którzy mieli w rękach odnośny rękopis, albo zgoła w ogóle nie dostrzeżoną. Każdorazowo wskazano też w przypisach na stan wiedzy w danej kwestii, wynikający z literatury przedmiotu, a przede wszystkim z owych właśnie wydawnictw o charakterze słownikowo–encyklopedycznych, po które zwykło się sięgać w pierwszym rzędzie, poszukując określonej informacji w tym przedmiocie (ich zestawienie znajduje się poniżej w wykazie skrótów bibliograficznych). Ponadto wskazywano i na inne publikowane opracowania (o charakterze monograficznym) – zwłaszcza w tych przypadkach, kiedy wspomniane edycje słownikowe zawierają błędy lub w zupełności pomijają interesującą nas informację. Ktoś mógłby bowiem dojść do wniosku, że wskazana data czy fakt w zupełności nie występowały w starszej literaturze przedmiotu i stąd autorzy wspomnianych kompendiów czy haseł encyklopedycznych mieli prawo danej informacji nie znać i jej nie podać. Tymczasem w niejednym przypadku okazuje się, że obarczona błędem wiadomość lub też jej zupełny brak nie wynika z tego rodzaju przesłanej obiektywnych, lecz z nie dość starannego wykorzystania istniejących wcześniej publikacji, czy też mało rzetelnego podejścia tego lub innego autora do podjętego zadania badawczego.

Nie jest wszakże zasadniczym celem obecnej edycji prostowanie omyłek występujących w innych wydawnictwach, jakkolwiek siłą rzeczy i temu ona służy². Cykl ów winien przede wszystkim dostarczyć nowych informacji w warstwie faktografii. Wśród nich są takie, których próżno szukać we wcześniejszych publikacjach, inne znów przynoszą jedynie pewne uszczegółowienia (jak np. w przypadku chrztu – imiona rodziców, chrzestnych i kapłana udzielającego sakramentu, w przypadku z kolei zgonu – dokładna pora dnia, wiek w momencie śmierci, tudzież inne okoliczności towarzyszące śmierci hierarchy), pozostałe wreszcie potwierdzają wiadomości znane już wprawdzie z innych prac, niemniej ich wartość ujawnia się wtenczas zwłaszcza, gdy w literaturze przedmiotu występują rozbieżności, rozstrzygnąć je bowiem można tylko przez sięgnięcie do źródła. Owe zebrane w trakcie kwerend, szeroko rozumiane zapiski źródłowe, pochodzą-

---

² Por. np. ogłoszony przed kilku laty na łamach tegoż półrocznika przyczynek S. Tyłusa, *W sprawie datacji śmierci niektórych biskupów kresowych*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 70 (1998) s. 357-360. W ten sam nurt wpisuje się również przyczynek piszącego obecne słowa: K. R. Prokop, *Wokół daty i miejsca urodzenia prymasa Andrzeja Alojzego Ankwicza*, „Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego”, n.s., 3 [14] (1997), s. 179-186.

ce w przeważającej mierze z archiwaliów kościelnych (doby staropolskiej oraz zaborów) i odnoszą się – jak już kilkakrotnie zaznaczono – do biskupów i opatów z XVI–XIX w. Wypisy owe pogrupować można w następujące działy: I. Chrzty (urodziny); II. Święcenia (różnych stopni); III. Sakry biskupie i benedykcje opacie; IV. Zgony (pogrzeby); V. Varia (nominacje, ingresy, translacje, rezygnacje i in.). Nie w każdej jednak części cyklu prezentowane będą zapiski ze wszystkich pięciu tychże grup, we wszystkich natomiast przyjęto porządek alfabetyczny (według nazwiska postaci), a nie chronologiczny (tj. według daty wydarzenia). Docelowo całość wymagać będzie zbiorczego indeksu, w którym wskazana zostanie osoba, odcinek cyklu (cyfra łacińska), paginacja (cyfry arabskie), nadto zaś dodane zostaną sygły, pozwalające zorientować się, do której spośród wskazanych powyżej „kategorii” odnosi się określona zapiska źródłowa (wykaz tychże sygły towarzyszyć powinien postulowanemu indeksowi).

Wspomniano już uprzednio, że z każdym z poniższych wypisów związany jest pojedynczy przypis, który wszakże nie ma na celu objaśnienia danej postaci (tj. przytoczenia podstawowych informacji biograficznych na jej temat), a jedynie skonfrontowanie konkretnej daty (lub faktu), zaczerpniętej wprost ze źródła, ze stanem wiedzy wynikającym z istniejących publikacji. Tym niemniej wskazana tamże w przypisach literatura przedmiotu, pośród której przeważają słowniki biograficzne, pozwoli każdemu zainteresowanemu dotrzeć do szczegółowszych wiadomości na temat życiorysu tego lub innego hierarchy. Podobnie, jak skróty bibliograficzne, odnoszące się do wielokrotnie przywoływanych tytułów, tak samo sygnatury archiwalne źródeł, z których zaczerpnięto więcej niż jedną zapiskę, ujęte zostały łącznie w pomieszczonym bezpośrednio przed wypisami osobnym wykazie. Pod każdym z przytoczonych poniżej tekstów źródłowych zaznaczono też jego proveniencję (przy zastosowaniu wspomnianych skrótów na oznaczenie archiwów i poszczególnych zespołów archiwalnych).

Sięgającemu po zebrany tu materiał badaczowi winna towarzyszyć świadomość, że jak różnorodnych i rozproszonych (gdzie chodzi o miejsce przechowywania) źródeł został on zaczerpnięty, stąd też nie sposób wymagać od wydawcy jakiegokolwiek systematyczności, tj. zebrania i zaprezentowania w druku tychże świadectw według z góry założonego planu. Publikacja kolejnych świadectw uwarunkowana jest postępowaniem kwerendy w archiwach, która – jeśli nie prowadzi się jej z ramienia jakiegokolwiek instytucji naukowej lub w ramach określonego programu badawczego, lecz zasadza się ona wyłącznie na własnej inicjatywie i funduszach kreślącego te słowa – zgoła nie może odznaczać się systematycznością, bowiem jej przebieg zdeterminowany jest aktualnymi możliwościami pojedynczej osoby, nie doświadczającej w owej materii niczyjego poparcia. Tym niemniej postulowany indeks na zakończenie edycji winien „spiąć klamrą” wszystkie jej części i umożliwić swobodne poruszanie się w obrębie całości zgromadzonego i podanego do druku materiału.

WYKAZ SKRÓTÓW ARCHIWALNYCH

AAGn – Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie

- ACons G II 3 – Liber seu cathalogus ordinatorum et in album Sacrae Militiae conscriptorum per manus Illustrissimi et Reverendissimi Domini, Domini Ignatii Petri a Bardzin Bardzinski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Satalensis, suffraganei, officialis generalis archidioecesis Gnesnensis, praepositi Lancienciensis, etc. etc., anno Domini 1809, die 9 Julii [1809–1813]
- ACons G II 5 – Acta pontificalia Illustrissimi, Reverendissimi Domini Martini Siemieński, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Cyrenensis, custodis ecclesiae metropolitanae Gnesnensis, inchoata anno Domini 1816 [1816–1831]
- ACap B 40 – [Acta capituli Gnesnensis 1793–1799]
- ACap B 43 – [Acta capituli Gnesnensis 1825–1835]

AAPzn – Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu

- CP 57 – [Acta capituli Posnaniensis 1702–1720]
- CP 58 – [Acta capituli Posnaniensis 1720–1727]
- CP 59 – [Acta capituli Posnaniensis 1727–1745]
- CP 61 – [Acta capituli Posnaniensis 1757–1766]
- CP 62 – [Acta capituli Posnaniensis 1767–1781]
- CP 63 – [Acta capituli Posnaniensis 1782–1793]
- CP 64 – [Acta capituli Posnaniensis 1794–1809]

ADPl – Archiwum Diecezjalne w Płocku

- AEp 36 [52] – [Acta episcopalia 1640–1641]
- AEp 69 [129] – Acta postcurialia Celsissimi, Illustrissimi, Excellentissimi et Reverendissimi Domini, Domini Michaelis Georgii Ciołek principis Ponia-towski, episcopi Plocensis, ducis Pultoviensis, abbatis commendatarii Cervenensis, [...], ab anno 1773 in annum 1774

AKapMK – Archiwum Kapituły Metropolitalnej w Krakowie

- AAct 14 – Acta actorum capituli cathedralis Cracoviensis ab anno 1644 ad annum 1651
- AAct 16 – Acta actorum capituli cathedralis Cracoviensis ab anno 1671 ad annum 1684
- AAct 18 – Acta actorum capituli cathedralis Cracoviensis ab anno 1695 ad annum 1704
- AAct 20 – Acta actorum capituli cathedralis Cracoviensis ab anno 1715 ad annum 1730
- AAct 21 – Acta actorum capituli cathedralis Cracoviensis ab anno 1731 ad annum 1746

- AAct 25 – Acta actorum capituli cathedralis Cracoviensis ab anno 1776 ad annum 1787
- AAct 26 – Acta actorum capituli cathedralis Cracoviensis ab anno 1793 ad annum 1803
- I-14 – Acta pontificalia Celsissimi, Illustrissimi et Reverendissimi Domini, Domini Joannis in Lipe Lipski, episcopi Cracoviensis, ducis Severiae, procancelarii Regni Poloniae, ab exordio pontificatus eiusdem electi et consecrati in episcopum Luceoriensem, usque ad praesens temporis spatium conscripta ab anno Domini 1734

AKMK – Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie

- AEp 29 – [Acta episcopalia 1560–1572]
- AEp 30 – [Acta episcopalia 1572–1577]
- AEp 33 – [Acta episcopalia 1597–1600]
- AEp 77 – [Acta episcopalia 1714–1719]
- AEp 78 – [Acta episcopalia 1720–1723]
- AEp 81 – [Acta episcopalia 1731–1732]
- AEp 115 – [Acta episcopalia 1783–1786]
- AEp 122 – [Acta episcopalia 1797–1800]
- LOrd 5 – Liber ordinatorum, consecrationis ecclesiarum, capellarum, altarium immobilium, portatilium et calicium per Reverendissimum Dominum Nicolaum Oborski, Dei et Apostolicae [Sedis] gratia episcopum Laodicensem, suffraganeum, scholasticum, in spiritualibus vicarium et officialem generalem Cracoviensem
- LOrd 8 – Acta pontificalium functionum peractarum in dioecesi Cracoviensi sub tempus sede vacante ab Illustrissimo et Reverendissimo Domino Stanislaw Josepho Hosio, episcopo Uticensi, suffraganeo Praemisliensi, canonico et administratore generali Cracoviensi
- LOrd 10 – Acta Illustrissimi et Reverendissimi Domini, Domini Francisci de Potkana Potkanski, episcopi Patarensis, suffraganei, canonici, vicarii in spiritualibus et officialis generalis Cracoviensis, ab anno Domini 1753¹⁰ [...] ad diem 11 Julii 1789
- LOrd 13 – Acta functionum episcopalium Illustrissimi et Reverendissimi Domini Josephi Olechowski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Uranopolitani, suffraganei et archidiaconi cathedralis Cracoviensis, insignis collegiatae Sandomieriensis custodis, curiae episcopalis auditoris et iudicis generalis
- LOrd 16 – *Liber ordinum collatarum clero dioecesis Cracoviensis aliarumque functionum pontificalium peractarum per me, Thomam Nowiński, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopum Bibliensem, praepositum infulatum Miechoviensem, generalem Ordinis Canonicorum Regularium Custodum Sacri Sepulchri, in ecclesia cathedrale Cracoviensi installatum [...] [1816–1830]*

ASV – Archivio Segreto Vaticano (Archiwum Watykańskie) w Rzymie:

Arch. Conclst. – Archivio Conclstoriale

Processus Conclst. – Processus Conclstoriales

WYKAZ SKRÓTÓW BIBLIOGRAFICZNYCH

EK – Encyklopedia katolicka, t. 1→, Lublin 1973→

HC – Hierarchia Catholica medii et recentioris aevi, t. 1–9, Monasterii – Patavii 1913–2002

Korytkowski, Prałaci – J. Korytkowski, *Prałaci i kanonicy katedry metropolitalnej gnieźnieńskiej od roku 1000 aż do dni naszych*, t. 1–4, Gniezno 1882–1883Kumor, Dzieje – B. S. Kumor, *Dzieje diecezji krakowskiej do roku 1795*, t. 1–4, Kraków 1998–2002Nitecki, Biskupi – P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965–1999. Słownik biograficzny*, Warszawa 2000Nowacki, Dzieje – J. Nowacki, *Dzieje archidiecezji poznańskiej*, t. 1–2, Poznań 1959–1964PSB – *Polski słownik biograficzny*, t. 1→, Kraków 1935→SPTK – *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 1–4, red. H. E. Wyczawski, Warszawa 1981–1983Szostkiewicz, Katalog – Z. Szostkiewicz, *Katalog biskupów obrządku łacińskiego przedrozbiorowej Polski*, w: *Sacrum Poloniae Millenium. Rozprawy – Szkice – Materiały historyczne*, t. 1, Rzym 1954, s. 391–608

CHRZTY (URODZINY)

1

Denhoff Jan Kazimierz opat (Mogila)*, kardynał

chrzest 6 VI 1649³

Archiwum Parafii Świętego Krzyża w Warszawie, b. sygn. [Liber baptizatorum ab anno 1649 ad annum 1666], k. 3r. (kartka doklejona pomiędzy k. 2v. a k. 4r.)

Anno Domini 1649, die vero 6ta Junii, baptisatus est Joannes Casimirus Dönhoff, filius Magnifici ac Generosi Domini Theodori Dönhoff, thesaurarii Curiae M.D.L. ac Generosae Dominae Catharinae Won Bössen, legitimorum coniugum. Patrini fuerunt: Serenissimus ac Potentissimus Joannes Casimirus, Poloniae et Sueciae rex etc., et Serenissima Ludovica Maria, regina. Baptisabat Illustrissimus Dominus ^a-Andreas^a Leszczyński, episcopus Culmensis, vicecancellarius Regni Poloniae.

2

Jelowiecki Hieronim biskup (Lwów)

chrzest 16 X 1672⁴

ASV, Arch. Concist., Processus Consist., vol. 111, k. 342v

Anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, die decima sexta Octobris. Ego Joannes Wiechański, parochus Zakrzowiensis, baptizavi filium no-

^{a-a} pierwotnie wpisano Vladislaus, po czym przekreślono i nadpisano Andreas.

* W przypadku zapisek odnoszących się do chrztów (urodzin), w nagłówku wskazywano diecezję lub opactwa, z którymi dana osoba miała być związana w przyszłości poprzez piastowane godności. W odniesieniu natomiast do zapisek traktujących o ingresach, rezygnacjach, zgonach i in., podana w nawiasie nazwa biskupstwa lub opactwa wskazuje na diecezję lub konwent, z którym hierarcha ów pozostawał związany w momencie, do którego odnosi się data faktu wynikającego z treści danej zapiski.

³ PSB, t. 5, s. 112 (6 VI 1649; brak miejsca urodzenia); Szostkiewicz, Katalog, s. 434 (r. 1649); HC, t. 5, s. 13, 134 (brak daty i miejsca urodzenia); EK, t. 3, kol. 1168 (6 VI 1649; brak miejsca urodzenia); SPTK, t. 1, s. 384 (6 VI 1649; brak miejsca urodzenia); *Encyklopedia polskiej emigracji i Polonii*, t. 1, red. K. Dopierała, Toruń 2003, s. 412 (6 VI 1649 – z dopiskiem: miejsca nie ustalono; także błędna informacja: opat cystersów w Mogilnie[ści]). Zob. również: P. N i t e c k i, *Kardynalowie Kościoła w Polsce*, Częstochowa 1999, s. 46; K. R. P r o k o p, *Polscy kardynałowie*, Kraków 2001, s. 135.

⁴ Szostkiewicz, Katalog, s. 481 (r. 1672); HC, t. 5, s. 309 (ochrzczony 16 X 1672; natus in loco Zkrzowien.); PSB, t. 11, s. 164 (r. 1672); Nitecki, Biskupi, kol. 181 (r. 1672).

mine Hieronymum, Magnifici ac Generosi Domini Hieronymi ac Magnificae et Generosae Sophiae Jełowieckie, coniugum legitimorum. Levantibus e sacro fonte Adalberto Boryszewski et Hedwige Stankowa.

3

Kaznowski Franciszek biskup (Poznań)

chrzest 2 X 1673⁵

ASV, Arch. Concist., Processus Consist., vol. 115, k. 272r.–v.3

Ego Martinus Przeboiewski, archipresbyter Neoforensis, baptizavi Franciscum, legitimum, Generosorum Petri et Helenae Kaznowskie, legitimorum coniugum, protunc burgrabiorum capitaneatus Bratianensi, filium. Levantibus de sacro fonte Illustri et Magnifico Stanislao a Działyń Działyński, capitaneo Bratianensi, et Magnifica Theressia Dąmbrowska, die secunda Octobris anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo tertio.

4

*Kobielski Franciszek Antoni biskup
(Włocławek, Kamieniec, Łuck)*

chrzest 22 X 1679⁶

ASV, Arch. Concist., Processus Consist., vol. 111, k. 30r

Anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo nono, die vigesima secunda Octobris, ego Andreas Constantinus de Nadole Łącki, canonicus Łowiciensis, praepositus et officialis Radomscensis [...], baptizavi filium Franciscum et Anto-

⁵ Szostkiewicz, Katalog, s. 484 (r. 1673); Nowacki, Dzieje, t. 2, s. 189 nr 30 (brak daty urodzenia); HC, t. 5, s. 187 (ochrzczony 2 X 1673; natus in loco Neoforen.); Nitecki, Biskupi, kol. 198 (brak daty urodzenia). Por.: *Receptiones seu installationes ad episcopatum, praelaturas et canonicatus Ecclesiae Cathedralis Posnaniensis ab anno 1532 ad annum 1800*, ed. R. Weimann, „Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego”, 35 (1909) s. 131 (rodzice: Piotr Kaznowski i Helena z Ziemeckich).

⁶ Korytkowski, Prałaci, t. 2, s. 261 (brak daty urodzenia; rodzice: Mikołaj Kobielski i Teresa z Tarnowskich); Szostkiewicz, Katalog, s. 486 (brak daty urodzenia); HC, t. 5, s. 89 (ochrzczony 20 X 1679; natus in loco Dmennen.); PSB, t. 13, s. 146 (r. 1679 – ur. Dziepułciu, ochrzczony 22 X); Nitecki, Biskupi, kol. 207 (X 1679). Por.: *Notizie per l'anno 1753*, Roma 1753, s. 181 (nato nella dioc. di Gnesna nel 1675 [sic]). Zob. także: S. Ch o d y ń s k i, *Biskupi sufragani włocławscy*, Włocławek 1906, s. 69 (brak daty urodzenia; rodzice: Mikołaj Kobielski i Teresa z Tarnowskich); J. W i e t e s k a, *Katalog prałatów i kanoników prymasowskiej kapituły łowickiej od 1433 do 1970 r.*, Warszawa 1971, s. 94 (brak daty urodzenia); L. K r ó l i k, *Kapituła kolegiacka w Warszawie do końca XVIII wieku*, Warszawa 1990, s. 191 nr 103 (brak daty urodzenia); K. R. P r o k o p, *Syhwetki biskupów łuckich*, Biały Dunajec – Ostróg 2001, s. 151.

nium, Magnifici ac Generosi Domini Nicolai Kobielski et Theresissae, coniugum legitimorum, de villa Dzupulcie. Patrini fuerunt: Generosus Dominus Joannes Wężyk, capitaneus Siradiensis, de villa Zagorze, et Generosa Domina Anna de Gomolin Sczawińska, castellanida Crusviciensis, de villa Wielgomłyn.

5

Kunicki Michał Ignacy biskup (Kraków)

chrzest 7 X 1698⁷

ASV, Arch. Concist., Processus Consist., vol. 112, k. 76r

Anno Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo, die septima Octobris, ego Joannes Bałaban, parochus Czulczycensis, baptizavi Michaëlem Ignatium, filium Perillustrium et Magnificorum Dominorum Gasparis de Magna Kunice et Anna a Potok Kunickich, coniugum legitimorum. Patrini fuere: Perillustris et Magnificus Carolus Alexander de Sieczyn in Krasiczyn Krasicki et Perillustris et Magnifica Marianna Rzewuska, Perillustris Magnifici capitanei Chełmensis, Novoselecensis filia, necnon Perillustris Magnificus Dominus Joseph Krasicki, comes, et Perillustris Magnifica Domina Eleonora Krasicka, comitis in Krasiczyn consors.

6

Łodziński Józef Antoni biskup (Wenden)

chrzest 26 IV 1692⁸

ASV, Arch. Concist., Processus Consist., vol. 115, k. 407v.–408r.

Anno Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo secundo, die vigesima sexta mensis Aprilis, ego Admodum Reverendus Pater Paulus Joannes Stokowski baptizavi Generosum Josephum Łodziński, Generosi Nicolai et Annae Łodziński, coniugum legitimorum, filium. Patrini fuere: Generosus Franciscus et Elisabeth Przerembski de Nova Villa.

⁷ Korytkowski, Prałaci, t. 2, s. 388 (brak daty urodzenia; rodzice: Kasper Kunicki i Anna z Potockich); Szostkiewicz, Katalog, s. 496 (r. 1698); HC, t. 5, s. 99 (ochrzczony 7 X 1698; natus in loco Czulczycen.); PSB, t. 16, s. 190 (7 X 1698 w Czulczycach); Kumor, Dzieje, t. 2, s. 103 nr 29 (7 X 1698 w Czulicach – dopiskiem: ochrzczony); Nitecki, Biskupi, kol. 236 (7 X 1698). Zob. także: Słownik biograficzny kapituły warmińskiej, oprac. zbior., Olsztyn 1996, s. 138 (gdzie w nagłówku: Michał Antoni Kunicki); J. B e n d y k, *Działalność duszpasterska biskupa Jana Aleksandra kardynała Lipskiego w diecezji krakowskiej w latach 1732–1746*, Kraków 1997, s. 38.

⁸ Szostkiewicz, Katalog, s. 504 (r. 1692 pod Krakowem); HC, t. 5, s. 208–209 (ochrzczony 26 IV 1692; natus in loco Keten.); Nitecki, Biskupi, kol. 264 (r. 1692).

7

Pruski Andrzej biskup (Przemysł)

chrzest 19 XI 1682⁹

ASV, Arch. Concist., Processus Consist., vol. 115, k. 600v

Anno Domini millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo, die vero decima nona mensis Novembris, ego Thomas Nielepkowicz, parochus Białyninensis [= Białynin], baptizavi infantem, filium Magnifici ac Generosi Domini Stephani in Prusy Pruski et Annae Madalińska, coniugum legitimorum, haeredum in Jankowice, parochianorum ecclesiae Białyninensis, cui nomen imposui Andreas. Patrini ad sacrum fontem fuere: Magnificus ac Generosus Dominus Philippus Pruski et Anna Belinina.

8

Szembek Franciszek Antoni biskup (Przemysł)

chrzest 28 VI 1686¹⁰

ASV, Arch. Concist., Processus Consist., vol. 110, k. 450v–451r

Anno Domini millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto, die vigesima octava mensis Junii, Perillustris et Reverendissimus Dominus Stanislaus Szembek, canonicus Cracoviensis, archidiaconus Zawichostensis, baptizavit filium nomine Franciscum Antonium, Magnifici Domini Praeclai Stephani Szembek, capitanei Bieccensis, et Mariannae, coniugum legitimorum, cuius patrini fuerunt: Illustrissimus et Magnificus Dominus Franciscus Szembek, castellanus Sanocensis, cum Illustrissima et Magnifica Domina Marcianna de Tyminica Opocka, castellana Vislicensis, me presente Jacobo Chodanio, parochi Swieciechoviensi [= Świeciechów].

⁹ Szostkiewicz, Katalog, s. 542 (r. 1682); HC, t. 5, s. 368 (ochrzczony 19 XI 1682; natus in loco Białynen.); PSB, t. 28, s. 591 (ok. 1682 r.; tamże informacja, że był synem Stefana i Katarzyny z Golliszewskich); Nitecki, Biskupi, kol. 362 (r. 1682). Zob. nadto: A. B a s t r z y k o w s k i, *Kolegiata św. Marcina w Opatowie i jej kapituła, cz. 2: Katalog pralatów i kanoników kolegiaty opatowskiej od 1212 roku aż do dni naszych*, Ostrowiec Świętokrzyski 1948, s. 63–64; W. G a ł a z k a, *Kapituła kolegiacka w Opatowie w latach 1562–1983*, Sandomierz 1997, s. 380.

¹⁰ Korytkowski, Prałaci, t. 4, s. 62 (brak daty urodzenia; rodzice: Przeclaw i Maria z Opockich); Szostkiewicz, Katalog, s. 564 (1686); HC, t. 5, s. 256 (ochrzczony 28 VI 1686; natus in loco Swieciechoven.); Nitecki, Biskupi, kol. 429 (r. 1686). Zob. także: W i e t e s k a, *Katalog pralatów*, s. 90 (brak daty urodzenia).

9

*Wessel Adam Augustyn biskup (WendevKamieniec) chrzest 27 III 1678*¹¹

ASV, Arch. Concist., Processus Consist., vol. 110, k. 422v

Anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo octavo, die vigesima septima Martii, Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Bonawentura Madaliński, episcopus Plocensis, baptizavit filium nomine Adamum, Perillustris ac Magnifici Domini Stanislai Wessel, capitanei Ostroviensis, et Perillustris ac Magnificae Barbarae, coniugum legitimorum. Levantes: Perillustris et Magnificus Dominus Franciscus Wessel, capitaneus Rożanensis, cum Generosa et Magnifica Domina Marianna Madalińska.

10

*Wilksycki (Wilxycki) Baltazar biskup (Poznań) chrzest 6 I 1658 (urodzony 1 I)*¹²

ASV, Arch. Concist., Processus Consist., vol. 114, k. 316r

Anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo octavo, die prima Januarii natus, sexta vero baptizatus, filius Generosi Francisci Wilxycki, in Wilczyce haeredis, et Hedvigis de Chwałęcice, coniugum legitimorum, per Reverendum Thomam Siwczyc, parochum Chlvensensem, cui nomen impositum Balthasar. Patrini fuerunt: Generosus Joannes Biernacki, in Chwałęcice haeres, et Generosa Marianna Kuczkowska.

11

*Wysocki Franciszek Ignacy biskup (Chełmża) chrzest 27 XII 1678*¹³

ASV, Arch. Concist., Processus Consist., vol. 114, k. 344v.–345r.

Die vigesima septima Decembris anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo octavo, ego Pater Nicolaus Sosnowicz baptizavi Franciscum Ignatium, [fi-

¹¹ Szostkiewicz, Katalog, s. 581 (r. 1678); HC, t. 5, s. 408 (ochrzczony 27 III 1678; natus in loco Czervien.); SPTK, t. 4, s. 408 (r. 1678); Nitecki, Biskupi, kol. 474 (r. 1678). Por.: Notizie per l'anno 1734, Roma 1734, s. 112.

¹² Korytkowski, Prałaci, t. 4, s. 299 (brak daty urodzenia; brak informacji o rodzicach); Szostkiewicz, Katalog, s. 584 (1 I 1658); HC, t. 5, s. 196 (urodzony 1 I 1658 in loco Chlven.); Nowacki, Dzieje, t. 2, s. 189 nr 29 (1 I 1658); Nitecki, Biskupi, kol. 482 (1 I 1658). Por.: *Receptiones seu installationes*, s. 124 (rodzice: Franciszek Wilxycki i Jadwiga z Biernackich).

¹³ Szostkiewicz, Katalog, s. 590 (brak daty urodzenia); HC, t. 5, s. 221 (urodzony 27 XII 1678

lium] Generosorum Petri Wysocki et Elisabethae, legitimorum coniugum. Patrini eius fuerunt: Generosus Daniel von Gehem et Generosa Birgitta Heynowa ex villa dicta Kozewo.

ZGONY (POGRZEBY)

1

Bardziński Ignacy biskup (Gniezno)

† 15 XII 1813¹⁴

AAGn, ACons G II 3, k. [4r.]

Piae memoriae Illustrissimus Ignatius Bardziński, episcopus Satalensis, suffraganeus et officialis generalis metropolitanus Gnesnensis, requievit in sancta pace die 15. mensis Decembris, hora 3^{ia} cum 10 minutis ad 4^{am}, annos 63, menses 3, ^bvixit^b in episcopatu annos 4^{uor}, menses quatuor, dies 6.

2

Czartoryski Teodor biskup (Poznań)

† 1 III 1768¹⁵

AAPzn, CP 62, k. 21r. (sesja nadzwyczajna kapituły: Poznań, 2 III 1768 – Mors Celsissimi, Perillustris, Reverendissimi Domini Loci Ordinarii)

Perillustres, Reverendissimi Domini Canonici, ^cacceperunt primam notitiam^c per literas missivas a Perillustri, Reverendissimo Martino Olbrych, canonico cathedrali Posnaniensi, de die prima mensis et anni currentium [1 III 1768], ad Peril-

^{b-b} *Nadpisane vixit.* ^{c-c} *W oryginalne: accepta prima notitia.*

in loco Zukovien.); Nitecki, Biskupi, kol. 499 (brak daty urodzenia). Zob. także: R. Frydrychowicz, *Die Culmer Weihbischöfe. Ein Beitrag zur Diözesangeschichte*, Danzig 1905, s. 18–19 (brak daty urodzenia oraz imion rodziców); A. Mańkowski, *Prałaci i kanonicy katedralni chełmińscy od założenia kapituły do naszych czasów*, cz. 2, „Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu”, 34 (1927) s. 410 (brak daty urodzenia); *Die Bischöfe des Heiligen Römischen Reiches 1648 bis 1803. Ein biographisches Lexikon*, hrsg. v. E. Gatz unter Mitwirkung v. S. M. Janker, Berlin 1990, s. 579 (urodzony 27 XII 1678 w Łukowie).

¹⁴ Korytkowski, *Prałaci*, t. 1 cz. 2, s. 33 (15 XII 1813); Szostkiewicz, *Katalog*, s. 410 (15 XII 1813); HC, t. 7, s. 335–336 (15 XII 1813); SPTK, t. 1, s. 105 (15 XII 1813); Nitecki, *Biskupi*, kol. 20 (15 XII 1813). Zob. również: *Die Bischöfe der deutschsprachigen Länder 1785/1803 bis 1945. Ein biographisches Lexikon*, hrsg. v. E. Gatz, Berlin 1983, s. 23 (15 XII 1813).

¹⁵ PSB, t. 4, s. 299 (1 III 1768 w DolSKU); Szostkiewicz, *Katalog*, s. 430 (1 III 1768); Nowacki,

Iustrem, Reverendissimum Dominum Stephanum Skrzebowski, archidiaconum Płocvenssem [...], de fatis olim Celsissimi, Perillustris, Reverendissimi Domini Theodori ducis in Klewan in Zukow Czartoryski, episcopi Posnaniensis, pastoris sui vigilantissimi, die eadem, circa horam sextam pomeridianam ex hac luce intestate decessi.

3

Czołhański Jan Karol biskup (Łuck)

† 1664 (pomiędzy 5 V a 14 VI)¹⁶

Archiwum Prowincji Dominikanów w Krakowie, Lb 101 (luźne karty bez paginacji – Testamenta), nr 1

W r. 1664, w sobotę wśród [oktawy] Bożego Ciała [= 14 VI 1664], do akt Trybunalskich Lubelskich oblatował urodzony Wojciech Grochowski testament Jana Karola na Czołhanach Czołhańskiego, biskupa ortosińskiego, sufragana i dziekana łuckiego, opata koronowskiego, scholastyka lwowskiego (syna Andrzeja), zrobiony w Łucku, w jego rezydencji, 5 V 1664 r. Ciało swoje każe chować w katedrze łuckiej [...].

4

Dąbski Stanisław Kazimierz biskup (Kraków)

† 28 XI 1700¹⁷

AKapMK, AAct 18, k. 226v. (po zapisce z 26 XI 1700; tamże, k. 229r.–v.: o testamencie biskupa S.K. Dąbskiego)

Die Dominica, videlicet vigesima octava Novembris [1700], Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Stanislaus in Lubraniec Dąbski, episcopus Cracoviensis, dux Severiae, aliquot horis ante diluculum, paucorum dierum aegritudine conflictatus, dum splendidum et magnificum ingressum ad cathedram suam Cracoviensem appareret, e vivis sublatus mortales plausus cum immortalitate commutavit et in ecclesia S. Petri et Pauli Cracoviae, Societatis Jesu, sepultus.

Dzieje, t. 2, s. 112 (1 III 1768 w Dolsku, pochowany 27 II tr.); HC, t. 6, s. 346 (1 III 1768); EK, t. 3, kol. 764 (1 III 1768 2 Dolsku); Nitecki, Biskupi, kol. 64 (1 III 1768). Por.: *Kroniczka gminy ewangelickiej w Poznaniu 1767–1793*, wyd. R. Marciniak, Poznań 2002, s. 14 (data śmierci: 4 III 1768; data pogrzebu: 4–5 V tr.).

¹⁶ Szostkiewicz, Katalog, s. 430 (brak daty śmierci; w nagłówku: Jan Kazimierz Czołhański); HC, t. 4, s. 265 (brak daty śmierci; forma nazwiska: Czolański); Nitecki, Biskupi, kol. 65 (ok. 1664; w nagłówku: Czołhański).

¹⁷ PSB, t. 5, s. 37 (15 XII 1700); Szostkiewicz, Katalog, s. 432 (15 XII 1700; w nagłówku: Dąbski); HC, t. 5, s. 175 (15 XII 1700); Ż e b r o w s k i, *Zarys dziejów*, s. 57 nr 57 (15 XII 1700); EK,

5

Gembarth Józef biskup (Gniezno)

† 30 XII 1821¹⁸

AAGn, ACons G II 3, k. 15v.

Anno Domini 1821mo, die 30ma mensis Decembris, ultimum diem vitae suae clausit Illustrissimus, Reverendissimus Josephus Gembarth, episcopus Patarensis, suffraganeus Gnesnensis, senior pater Capituli Metropolitanus Gnesnensis, annorum aetatis suae 80, vixit in episcopatu annos 7, mensem unum, dies 10.

6

Hozjusz Stanisław Józef biskup (Poznań)

† 13 X 1738¹⁹

AAPzn, CP 59, k. 329r. (sesja kapituły katedralnej: Poznań, 18 X 1738 – Mors Illustrissimi Loci Ordinarii)

Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Stanislaus Josephus de Bezdán Hosijs, episcopus Posnaniensis, Varsaviae, maligna feбри correptus, die Lunae 13. anni et mensis currentium, prout literis missivis in die obitus praelibati Illustrissimi Loci Ordinarii per Perillustrem canonicum Boniatowicz directis edoctum est. Qua notitia assumpta, Reverendissimi Domini [Praelati et Canonici] ante omnia exequias feria 2^{nda} proxime ventura in praesentia cleri civitatis absolvendas esse decreverunt.

t. 3, kol. 1068 (15 XII 1700); Kumor, *Dzieje*, t. 1, s. 527 (15 XII 1700); Nitecki, *Biskupi*, kol. 69 (15 XII 1700). Zob. również: K. R. Prokop, *Poczet biskupów krakowskich*, Kraków 1999, s. 183.

¹⁸ Korytkowski, *Pralaci*, t. 2, s. 52 (koniec r. 1821); HC, t. 7, s. 300 (30 XII 1821); Nitecki, *Biskupi*, kol. 111 (30 XII 1821). Zob. także: W i e t e s k a, *Katalog pralatów*, s. 123 (r. 1821); *Die Bischöfe der deutschsprachigen Länder 1785/1803 bis 1945*, s. 244 (30 XII 1821 w Gnieźnie).

¹⁹ Szostkiewicz, *Katalog*, s. 469 (13 X 1738); Nowacki, *Dzieje*, t. 2, s. 112 (13 X 1738 w Warszawie); HC, t. 6, s. 346 (13 X 1738); PSB, t. 10, s. 46 (13 X 1738); EK, t. 6, kol. 1260 (13 X 1738); Nitecki, *Biskupi*, kol. 154 (13 X 1738). Por.: „Kurier Polski”, 92 (1738) k. [2r]. Także: „Kurier Polski” 94 (1738) k. [1r] (o pogrzebie biskupa S. J. Hozjusza w Warszawie). Zob. również: H. F o l w a r s k i, *Poczet opatów klasztoru kanoników regularnych w Czerwińsku*, „Nasza Przyszłość”, 6 (1957) s. 47 (prawdopodobnie 13 X 1737 [sic]).

7

Kicki Ferdynand Onufry arcybiskup (Lwów)

† 1 II 1797²⁰

AKapMK, AAct 26, s. 325–326 (sesja kapituły katedralnej: Kraków, 9 II 1797)

Reverendissimus Venceslaus Sierakowski, coadiutor in praepositura huius ecclesiae [cathedralis Cracoviensis] Illustrissimi olim Ferdinandi Kicki, archiepiscopi Leopoliensis, praepositi Cracoviensis, significavit capitulariter, praefatum Illustrissimum archiepiscopum Leopoliensem, coadiutum suum, die 1ma mensis currentis [II 1797] vitam finivisse.

8

Kielczewski Dominik biskup (Chełm)

† 28 II 1776²¹

AKapMK, AAct 25, s. 23–24 (sesja kapituły katedralnej: Kraków, 2 III 1776)

Illustrissimus, Reverendissimus Dominus Dominicus Kielczewski, episcopus Hermopolitanus, cathedralis huius [= Cracoviensis] canonicus, Luceoriensem, Kielcensem collegiatarum ac parochialis Oswięcimensis praepositus, vir insignium meritorum [...], vitae functus [est] die 28va, hora 2da nocturna, mensis Februarii, anno currentis [1776].

9

Kraśniński Franciszek biskup (Kraków)

† 16 III 1577 (pogrzeb 12 IV)²²

AKMK, AEp 30, k. 687v

Reverendissimus in Christo Pater et Dominus, Dominus Franciscus Krasinski, Dei gratia episcopus Cracoviensis, vitae integritate, modestia et comitate insignis princeps, de Republica cum Sigismundo Augusto vivente, tum vero periculosis-

²⁰ Szostkiewicz, Katalog [brak biogramu]; HC, t. 6, s. 259 (1 II 1797); PSB, t. 12, s. 387 (2 II 1797 w Obroszynie); EK, t. 8, kol. 1386 (2 II 1797 w Obroszynie); Nitecki, Biskupi, kol. 200 (2 II 1797).

²¹ Szostkiewicz, Katalog, s. 484 (brak daty śmierci); HC, t. 6, s. 234 (brak daty śmierci; podano jedynie datę rezygnacji z sufraganii: 14 VII 1775); Nitecki, Biskupi, kol. 201 (brak dat życia). Por.: „Gazeta Warszawska”, 19 (1776) (z 6 III 1776), s. [1] (zmarł 28 II 1776 w wieku 76 lat). Zob. także: Więtecka, *Katalog prałatów*, s. 104 (28 II 1776 w Krakowie; tamże przytoczony tekst analogicznej w charakterze zapiski z «Liber decretorum capituli Loviciensis»).

²² Szostkiewicz, Katalog, s. 493 (15 VI 1577); PSB, t. 15, s. 173 (16 III 1577 na zamku bo-

simo et maxime necessario interregni tempore, bene meritus. Quippe, qui perferendis laboribus pro salute Reipublicae tot comitiis et convocationibus susceptis, maiori quam ipsius afflicta valetudo patiebatur, animi constantia, consiliorum moderatione, singulari apud omnes ordines fide, concordiae studio, et in extirpandis ex Republica simultatibus contentione, solus maxima ex parte, cursum fluctuantis Reipublicae tenuisse videbatur. Electo tandem Serenissimo Stephano rege, cum se ad tranquillitatem dedisset, physisi consumptus, ex vita concessit, die Saturni sedecima mensis Martii [1577], hora circiter nona integri horologii ante diluculum. Sepultus postea in ecclesia parochiali Bozantinensi, die Veneris duodecima Aprilis, anno quo supra MDLXXVII.

10

Lipski Jan Aleksander kardynał (Kraków) † 20 II 1746 (pogrzeb 30 III)²³

AKapMK, AAct 21, s. 637 (sesja kapituły katedralnej: Kraków, 23 II 1746; por. tamże, s. 641–644, o testamencie kardynała J.A. Lipskiego)

Capitulum sede vacante episcopatus Cracoviensis post obitum Eminentissimi et Reverendissimi Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalis Lipiski, episcopi Cracoviensis, ducis Severiae, qui die 20. praesentis [II 1746], hora noctis undecima, Kielciis, in palatio episcopali, temporalem vitam in aeternam commutavit. Sedit in episcopatu a die sexta Februarii anni 1733.

11

AKapMK, I–14, s. 175, 177 (na s. 173 nagłówek: Mors Eminentissimi, Celsissimi, Illustrissimi et Reverendissimi Domini, Domini Joannis Alexandri miseratione Divina Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyteri Cardinalis Lipiski, episcopi Cracoviensis, ducis Severiae)

Anno Domini 1746, die 20. Februarii, quae fuit dies Dominica quinquagesimae, ipsa die sic nuncupata Bacchanaliorum 1ma [...], idem Eminentissimus Dominus [Joannes Alexander Lipiski], pridie confessione sacramentali generali rite exso-

dentyńskim); EK, t. 9, kol. 1206 (16 III 1577); Kumor, Dzieje, t. 1, s. 517 (16 III 1577); Nitecki, Biskupi, kol. 225 (16 III 1577). Zob. również: T. G o s t y ń s k i, *Franciszek Krasiński – polityk Złotego Wieku*, Varsoviae 1938, s. 132 przyp. 2; W i e t e s k a, *Katalog prałatów*, s. 43; L. K r ó l i k, *Kapituła kolegiacka*, s. 192 nr 111; P r o k o p, *Poczet biskupów krakowskich*, s. 141; *Świętokrzyski słownik biograficzny*, t. 1 – Do 1795 roku, red. J. Wijaczki, Kielce 2002, s. 85.

²³ Szostkiewicz, *Katalog*, s. 501 (20 II 1746); HC, t. 6, s. 8; PSB, t. 17, s. 430 (20 II 1746); SPTK, t. 2, s. 535 (20 II 1746); Kumor, *Dzieje*, t. 1, s. 530 (20 II 1746; brak daty pogrzebu); Nitecki,

lutus Sacratissimoque Viatico et extremae unctionis sacramentis in viam aeternitatis, iuxta ritum Sanctae Romanae Ecclesiae, munitus actibusque fidei, spei et charitatis Beatissimaeque Virginis per expressam orationem invocatione, in maxima adstantium, praelatorum aulicorumque caterva, cum ingenti zelo ad omnium aedificationem elicitis, placidissime quietissimeque obdormivit in Domino die supra nominata, hora decima cum quadrante vespere [...], Kielciis, in pallatio et residentia sua episcopali. Die 21 Martii exportatio fuit corporis piae memoriae Eminentissimi Domini Kielciis Cracoviam. Die vero 24 [III] introductio ad S. Mariam in Circulo Cracoviae, ubi corpus depositum, honorifice servabatur usque ad diem 29 praesentis. Die autem 29 [III] sollemnissima fuit exportatio ex dicta ecclesia ad cathedralem, hora 5 vespere. Die 30 [III] fuit sepultura in capella Lipsiana, celebratis solitis exequiis et pompa funebriali. Die 31 [III] celebrabantur exequiae solennes et ivi consumata sunt.

12

Lubart Piotr biskup (Płock)

† 20 XII 1530²⁴

Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, rkp 5852/II, k. 127v (także rkp 4874/I, s. 173)

Reverendus Pater Dominus Petrus, Dei gratia episcopus Lacedemonensis, archidiaconus, suffraganeus et canonicus Plocensis, anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo, in feria tertia, in vigilia s. Thome Apostoli, que erat 20. Decembris, in civitate Cracoviensi diem clausit extremum, hora nocte quinta. Et sepultus [est] in ecclesia Beatissimae Virginis Mariae ibidem Cracoviae.

Biskupi, kol. 252 (20 II 1746). Por.: „Kurier Polski”, 481 (1746), k. [1r]; 482 (1746), k. [1r-v]; 487 (1746), k. [1v-2r]; 488 (1746), k. [1v] (opis pogrzebu kardynała J.A. Lipskiego). Zob. także: Wieteska, *Katalog pralatów*, s. 95; Bendyk, *Działalność duszpasterska*, s. 28; Nitecki, *Kardynałowie*, s. 49; Prokop, *Poczet biskupów krakowskich*, s. 196; tenże, *Polscy kardynałowie*, s. 164; M. Pięniątek-Samek, *Kielce XVII-XVIII wiek. Słownik biograficzny*, Kielce 2003, s. 92.

²⁴ PSB, t. 1, s. 187 (20 XII 1530 w Krakowie); Szostkiewicz, *Katalog*, s. 501 (pod koniec 1530 r.); Żebrowski, *Zarys dziejów*, s. 63 nr 9 (1530 r.); Nitecki, *Biskupi*, kol. 255 (20 XII 1530). Zob. także: S. Wielgus, *Średniowieczna łacińskojęzyczna bibliistyka polska*, Lublin 1992, s. 135; K. R. Prokop, *Biskupi pomocniczy w diecezjach polskich w dobie przedtrydenckiej (2. poł. XIII - 1. poł. XVI w.)*, Kraków 2002, s. 292. Odnośnie do źródła por.: A. Tomczak, *Kancelaria biskupów wrocławskich w okresie księgi wpisów (XV-XVIII w.)*, Toruń 1964, s. 206, przyp. 359.

13

Lubieniecki Jan Damascen OP biskup (Baków)

† [1714]²⁵

Archiwum Prowincji Dominikanów w Krakowie, Wa 91, s. 39 [42] (fotokopia rękopisu ze zbiorów Biblioteki Narodowej w Warszawie, BOZ 1165 – Annales conventus Varsaviensis Ordinis Praedicatorum [1603–1839])

Anno 1708, die 22 Martii, successit in priorem [Varsaviensem Ordinis Praedicatorum] Admodum Reverendus Pater, Sacrae Theologiae Magister, Frater Joannes Damascenus Lubieniecki, qui suo tertio anno prioratus assumptus est ad episcopatum Bacoviensem et consecratus. Qui citra quinque annos ferme sui episcopatus, in plebania Woin, provinciae Podlachiae, mortuus est. Cuius corpus delatum ad conventum Varsaviensem et tumulatum in sepulchro sub capella S. Patris Domini.

14

Łubieński Kazimierz biskup (Kraków)

† 11 V 1719²⁶

AKMK, AEp 77, k. 938r. (Mors Illustrissimi Principis Episcopi Cracoviensis)

Jovis XI mensis Maii [1719], Kielciis. Celsissimus Princeps, Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Casimirus a Łubna Łubiński, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Cracoviensis, dux Severiae, qui in vivis cunctorum animis unicum fuit solatium, cum summo omnium dolore et moerore, hac die [11 V], hora media ad quintam pomeridiana, munitus mane omnibus sacramentis, erectis in Caelum oculis factisque duobus suspiriis, ac inclinato in partem dexteram capite, absque omni lucta et agonia, plenis sensibus usque ad punctum mortis existens, svavissime obiit et ex hac vita ad aeterna beatitudinis vitam transiit. Sedit in episcopatu Cracoviensi annos octo, menses decem, dies undecim.

²⁵ Szostkiewicz, Katalog, s. 504 (1714 r.; w nagłówku: Łubieniecki); HC, t. 5, s. 111 (brak daty śmierci: forma nazwiska: Łubieniecki); PSB, t. 17, s. 597 (1714 r. w Wohiniu na Podlasiu); Nitecki, Biskupi, kol. 255 (r. 1714).

²⁶ Szostkiewicz, Katalog, s. 505 (2 V 1719); HC, t. 5, s. 175 (2 V 1719); PSB, t. 18, s. 489 (11 V 1719 w Kielcach); Kumor, Dzieje, t. 1, s. 528 (11 V 1719 w Kielcach); Nitecki, Biskupi, kol. 266 (11 V 1719). Zob. także: J. Wiśniewski, *Katalog prałatów i kanoników sandomierskich od 1186–1926 r., tudzież sesje kapituły sandomierskiej od 1581 do 1866 r.*, Radom 1926, s. 193; Prokop, *Poczet biskupów krakowskich*, s. 190; Piętażek-Samek, *Kielce*, s. 94.

15

AKapMK, AAct 20, k. 138r: (sesja kapituły katedralnej: Kraków, 15 V 1719; zob. tamże, k. 139v. – sesja kapituły katedralnej: Kraków, 17 V 1719 – Approbatio testamenti Celsissimi Principis, olim Illustrissimi et Reverendissimi Domini Casimiri a Łubna Łubiński, episcopi Cracoviensis)

Tempus notitiae mortis Celsissimi Principis, Illustrissimi et Reverendissimi olim Domini, Domini Casimiri a Łubna Łubiński, Dei et Sedis Apostolicae gratia episcopi Cracoviensis, die hesterna, quae fuit Dominica quinta post Pascha, decima quarta mensis Maii, literis notificatum: Voluntate vero Omnipotentis et Gloriosissimi Dei evocatu ex hac luce in viam universae carnis, die Jovis undecima eiusdem mensis currentis Maii, ante horam quintam post meridianam lugente.

16

Łubiński Stanisław biskup (Płock)

† 16 IV 1640²⁷

ADPl, AEp 36 [52], s. 104

Die XVI Aprilis, anno currenti MDCXXXX, haec dioecesis et ecclesia Plocensis, per mortem Reverendissimi in Christo Patris Stanisłai Lubiński, episcopi sui, solatio pastoris destituta, vacare coepit.

17

Malachowski Jan biskup (Kraków)

† 20 VIII 1699²⁸

AKapMK, AAct 18, k. 182r.–v. [190r.–v.] (sesja kapituły katedralnej: Kraków, 22 VIII 1699; zob. tamże, k. 183v. [191v.]: Testamentum ultimae voluntatis Illustrissimi et Reverendissimi olim Domini Joannis de Malachowice Malachowski, episcopi Cracoviensis, ducis Severiae, de anno millesimo sexcentesimo nonagesimo nono, die decima nona mensis Augusti [19 VIII 1699], in palatio episcopali Kielcensi conditum)

²⁷ Szostkiewicz, Katalog, s. 506 (6 IV 1640); PSB, t. 18, s. 500 (16 IV 1640 w Wyszkuwie); Żebrowski, *Zarys dziejów*, s. 57 nr 53 (6 IV 1640); SPTK, t. 2, s. 581 (6 IV 1640); Nitecki, *Biskupi*, kol. 268 (16 IV 1640).

²⁸ Szostkiewicz, Katalog, s. 510 (21 VIII 1697[sic]); HC, t. 5, s. 175 (20 VIII 1699); PSB, t. 19, s. 398 (20 VIII 1699 w Krakowie); Kumor, *Dzieje*, t. 1, s. 526 (20 VIII 1699); Nitecki, *Biskupi*, kol. 278 (20 VIII 1699). Zob. także: Królik, *Kapituła kolegiacka*, s. 193 nr 131; Prokop, *Poczet biskupów krakowskich*, s. 180; Pięniżek-Samck, *Kielce*, s. 98.

Habita certa ex literis missivis scientia Perillustres et Reverendissimi Domini adhuc die hesterna [= 21 VIII 1699], vespertino tempore, Cracoviam, allata de morte Illustrissimi et Reverendissimi Domini Joannis de Małachowice Małachowski, episcopi Cracoviensis, ducis Severiae, feria quinta proxima praeterita Kielciis vita functis, ne bona mensae episcopalis aliquod detrimentum patiantur et variis iniuriis sub eiusmodi vacationis tempus exponantur, conformando se praxi observatae et dispositioni Concilii Tridentini ac constitutionum provincialium orbitati diocesis et praedictorum mensae episcopalis bonorum tuitione et omnimodae securitati prospicere cupiendo, diem Veneris proximam vigesimam octavam Augusti [28 VIII 1699] electioni administratoris episcopatus assignaverunt, deputaverunt et votis concordibus praefixerunt.

18

de Mathy Ludwik Józef biskup (Poznań) † 19 XI 1802 (pogrzeb 29 XI)²⁹

AAPzn, CP 64, k. 130r. (sesja kapituły katedralnej: Poznań, 15 XI 1802 – Obitus Illustrissimi de Mathy, Suffraganei)

Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Ludovicus de Mathy, episcopus Thanasiensis, suffraganeus Posnaniensis, canonicus metropolitanus Gnesnensis, Ordinis S. Stanislai eques, vir vere ecclesiasticus, piissimae vitae et omnium virtutum splendore insignis [...], cum pervenisset ad annum aetatis suae 76, paralysi tactus, datis signis veri doloris et contriti cordis, sacramentis poenitentiae et extrema unctione munitus, die 19. Novembris, hora 11ma ante meridiem, anno Domini 1802, piae obdormivit in Domino dieque 29 eiusdem mensis in ecclesia cathedrali Posnaniensi depositus ac in fornicae Sanctae Crucis [...] sepultus est.

19

Młodziejowski Andrzej Stanisław biskup (Poznań) † 20 III 1780³⁰

AAPzn, CP 62, k. 270v. (sesja kapituły katedralnej: Poznań, 20 III 1780 – Mors Illustrissimi Episcopi Posnaniensis)

Illustrissimus, Excellentissimus et Reverendissimus Dominus Andreas Stanislaus

²⁹ Korytkowski, Prałaci, t. 2, s. 606 (r. 1801 w Poznaniu); Szostkiewicz, Katalog, s. 513 (1801 r.); Nowacki, Dzieje, t. 2, s. 191 nr 36 (19 XI 1802, pochowany 29 XI t.r.); HC, t. 6, s. 391 (r. 1801); Nitecki, Biskupi, kol. 278 (19 XI 1802). Por. nadto: „Dodatek do Gazety Warszawskiej” 73 (1795) z 12 IX 1795, s. 828 (o awansie na sufraganię poznańską po translacji biskupa Franciszka Ksawerego Rydzyńskiego do Chełmży).

³⁰ Korytkowski, Prałaci, t. 3, s. 32 (20 III 1780); Szostkiewicz, Katalog, s. 518 (20 II 1780);

Kostka Młodziejowski, episcopus Posnaniensis, supremus Regni cancellarius, Ordinum Aquilae Albae et Sancti Stanislai eques, vitae integritate, prudentia et dexteritate insignis, praesul vigilantissimus, de Patria et Reipublica optime meritus, paralysi tactus, munitus omnibus sacramentis, infirmis administrari solitis, Varsaviae, die 20. mensis currentis [III 1780], hora pomeridiana, obdormivit in Domino ibidemque in insigni collegiata regia [Varsaviensi] sepultus, quiescit.

20

Nowiński Tomasz biskup, prepozyt generalny (Miechów)

† 4 I 1830³¹

AKMK, LOrd 16, s. 25

Dnia czwartego stycznia o godzinie piątej popołudniu, tysięcznego osiemsetnego trzydziestego roku, JW. JX. Tomasz Nowiński, biskup bibliński, generał zgromadzenia suprimowanego Xięży Kanoników Regularnych Stróżów Grobu Chrystusowego, proboszcz miechowski, zmarł. Który urodził się dnia 12 grudnia 1746 roku, wszedł do Zgromadzenia 1763, dnia 18 sierpnia, profesję uczynił 1764, w dzień s. Augusty[na], poświęcony na kapłaństwo 1771, obrany generałem Zgromadzenia 1787, biskup bibliński od 1816.

21

Oborski Mikołaj biskup (Kraków)

† 16 IV 1689³²

AKMK, LOrd 5, k. 251r

Nowacki, Dzieje, t. 2, s. 113 (20 III 1780 w Warszawie); HC, t. 6, s. 346 (20 II 1780); *Wielkopolski słownik biograficzny*, red. A. Gąsiorowski, J. Topolski, Warszawa 1981, s. 488 (20 III 1780); SPTK, t. 3, s. 146 (20 III 1780); PSB, t. 21, s. 432 (20 III 1780 w Warszawie); Nitecki, Biskupi, kol. 298 (20 III 1780). Zob. także: „Gazeta Warszawska”, nr 24 z 22 III 1780, s. [1]; nr 27 z 1 IV 1780, s. [1]–[2]; nr 28 z 5 IV 1780, s. [1]–[2]; oraz „Suplement do Gazety Warszawskiej”, nr 25 z 25 III 1780, s. [1]–[2]; nr 26 z 29 III 1780, s. [1]–[2]; nr 28 z 5 IV 1780, s. [1]–[3]. Nadto: *Kazanie X. Karola Wyrwicza, opata komendatariusza hebdowskiego, miane dnia 1. kwietnia 1780 r. w dzień ostatni pogrzebu Andrzeja Stanisława Kostki Młodziejowskiego, biskupa poznańskiego i warszawskiego*, w: *Kazania i mowy treści religijnej miane przez znakomitych mówców duchownych przy rozmaitych rzadkich obrzędach i obchodach kościelnych od połowy wieku XVIII. do połowy wieku XIX*, t. 1, wyd. J. Jabczyński, Poznań 1857, s. 208–227; *Kroniki benedyktynek poznańskich*, wyd. M. Borkowska, W. Karkucińska i J. Wiesiołowski, Poznań 2001, s. 214.

³¹ HC, t. 7, s. 123 (przed 19 I 1830); PSB, t. 23, s. 353 (4 I 1830 w Miechowie); Nitecki, Biskupi, kol. 312 (4 I 1830). Por.: „Gazeta Krakowska”, nr 8 z 27 I 1830, s. 7.

³² Szostkiewicz, Katalog, s. 523 (16 IV 1689); PSB, t. 23, s. 450 (16 IV 1689 w Krakowie); Kumor, Dzieje, t. 2, s. 102 nr 25 (16 IV 1689); Nitecki, Biskupi, kol. 315 (16 IV 1689). Zob. nadto: *Pieniążek - Samek, Kielce*, s. 110.

Dominus Nicolaus de Obory Oborski, episcopus Laodicensis, suffraganeus [...] Cracoviensis, obdormivit in Domino anno 1689mo, die 16ta mensis Aprilis.

22

Oborski Tomasz biskup (Kraków)

† 3 VII 1645 (pogrzeb 6 VII)³³

AKapMK, AAct 14, s. 167 (pod datą: 8 VII 1645; por. tamże, s. 312–313, pod datą: 20 IV 1646 – Epitaphium Perillustri olim et Reverendissimo Domino Thomae Oborski, episcopo Laodicensis et canonico Cracoviensi, ad altare Crucifixi, ubi sepultus requiescit, erigi concesserunt Illustres et Admodum Reverendi Domini Capitulares concorditer et ad designandum locum de medio sui Illustres et Admodum Reverendos Dominos Lucam Dambski et Joannem Skarszewski, canonicos Cracovienses, suos confratres, deputaverunt)

Testamentum ultimae voluntatis Illustrissimi et Reverendissimi olim piae memoriae Thomae Oborski, episcopi Laodicensis, suffraganei et canonici Cracoviensis, feria secunda proxime praeterita, hora sexta post ortum soli mane, ante meridiem, alias die tertia mensis Julii [anni] currentis [1645], pie in Domino defuncti et die Jovis proxime praeterito, alias sexta Julii, in ecclesia cathedrali Cracoviensi, ad imaginem Crucifixi, sepulti, in domo suae residentiae de ultima Augusti anni Domini 1622 conscriptum et per ipsum testatorem et testes fidei dignos subscriptum.

23

Okecki Antoni Onufry biskup (Poznań)

† 15 VI 1793³⁴

AAPzn, CP 63, k. 296r. (sesja kapituły katedralnej: Poznań, 17 VI 1793 – Obitus Illustrissimi, Excellentissimi et Reverendissimi Domini Okecki, Episcopi)

Illustrissimi, Perillustres, Reverendissimi Domini Praelati et Canonici ecclesiae cathedralis Posnaniensis, capitulariter congregati, ^dacceperunt primam notitiam^d per literas missivas ab Illustrissimo et Reverendissimo [Thoma] Ostaszewski,

^{d-d} w oryginalu: accepta prima notitia.

³³ Szostkiewicz, Katalog, s. 524 (3 VII 1645); PSB, t. 23, s. 454 (3 VII 1645 w Krakowie) Kumor, Dzieje, t. 2, s. 101 nr 23 (3 VII 1645); Nitecki, Biskupi, kol. 316 (3 VII 1645). Zob. także: M. Pięniązek – Samek, Kielce, s. 110.

³⁴ Korytkowski, Prałaci, t. 3, s. 122 (15 VI 1793); Szostkiewicz, Katalog, s. 524 (15 VI 1793); Nowacki, Dzieje, t. 2, s. 114 (15 VI 1793 w Warszawie); HC, t. 6, s. 347 (15 VI 1793); Wielkopolski

canonico cathedrali Posnaniensis, die 15 mensis et anni currentium ad suum Illustrissimum capitulum cathedralem Posnaniensem Varsavia directas, de obitu Illustrissimi, Excellentissimi et Reverendissimi Domini Antonii Onuphrii Okęcki, episcopi Posnaniensis, pastoris sui vigilantissimi, hydropise[?] ad extrema vitae deducti, hora media septima pomeridiana, sumptis de more fidei Romano-Catholicae sacramentis praemissaque et subscripta in quam solemnissimam firma dispositione testamentaria, prout eadem literae attestantur, mortui [...].

24

Olechowski Józef biskup (Kraków)

† 18 I 1806 (pogrzeb 21 I)³⁵

AKMK, LOrd 13, s. 110

Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Josephus Olechowski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Uranopolitanus, suffraganeus et archidiaconus cathedralis Cracoviensis, insignis collegiatae Sandomiriensis custos, Ordinis Sancti Stanislai eques, anno Domini 1806, die 18ta mensis Januarii, hora 8va vespertina, ultimum vitae suae clausit diem, et in ecclesia cathedrali Cracoviensi die 21. eiusdem mensis sepultus est.

25

Padniewski Filip biskup (Kraków)

† 12 IV 1572³⁶

AKMK, AEp29, k. 203r.

Anno eodem [1572], die 12 Aprilis, in Comitibus Generalibus Warschoviensibus, Reverendissimus in Christo Pater Dominus, Dominus Philippus Padniewski, Dei gratia episcopus Cracoviensis, vitam cum morte commutavit. Cuius mortem Rex et Senatus totus maxime deplorabat [deplorabant?].

słownik biograficzny, s. 527 (15 VI 1793); PSB, t. 23, s. 661 (15 VI 1793 w Warszawie); Nitecki, Biskupi, kol. 317 (15 VI 1793). Por.: „Gazeta Warszawska”, nr 49 z 19 VI 1793, s. [1]–[2] (15 VI 1793 w Warszawie). Także: „Gazeta Warszawska”, nr 50 z 22 VI 1793, s. [1]; „Supplement do Gazety Warszawskiej”, nr 51 z 26 VI 1793, s. [1] (opis pogrzebu biskupa A.O. Okęckiego). Zob. także: Królik, *Kapituła kolegiacka*, s. 195 nr 156.

³⁵ Szostkiewicz, *Katalog*, s. 525 (18 I 1809[sic]); HC, t. 6, s. 438 (18 I 1809[sic]); SPTK, t. 3, s. 244 (18 I 1806); PSB, t. 23, s. 739 (18 I 1806 w Krakowie); Kumor, *Dzieje*, t. 2, s. 105 nr 31 (18 I 1806); Nitecki, *Biskupi*, kol. 319 (18 I 1806). Por.: „Gazeta Krakowska”, nr 10 z 2 II 1806, s. 109–110. Zob. także: M. Pęcowski, *Józef Olechowski, archidiacon i sufragan krakowski, 1735–1806. Szkic historyczny*, Kraków 1926, s. 182–184 (18 I 1806; pogrzeb 21 I tr.); Pieniążek-Samek, *Kielce*, s. 111.

³⁶ Korytkowski, *Prąci*, t. 3, s. 186 (12 IV 1572); Szostkiewicz, *Katalog*, s. 529 (12 IV 1572)

26

Pawłowski Józef biskup (Poznań)

† 9 IX 1759³⁷

AAPzn, CP 61, k. 73v. (sesja kapituły katedralnej: Poznań, 10 IX 1759 – Mors Illustrissimi [Suffraganei] Posnaniensis)

Illustrissimus et Reverendissimus Josephus comes de Werbno Pawłowski, episcopus Niochensis, archidiaconus et officialis generalis Posnaniensis, collegiatae Divae Mariae Magdalенаe Posnaniensis et parochialis Lwowecensis praepositus, munitus omnibus poenitentiae, Eucharistiae et extremae unctionis sacramentis, in villa Gotardowo praestimoniali, cuius regens existerat, die hesterna [9 IX 1759] de mane, circa horam quintam, cum ingenti omnium dolore, obdormivit in Domino sepultusque est in ecclesia Divae Mariae Magdalенаe Posnaniensis, sua praepositali, in electo sibi denuper sepulchrali loco, in pariete murali penes altare S. Josephi. Munificentissimus ecclesiarum cathedralis, collegiatae eiusdem Divae Mariae Magdalенаe et parochialis Lwowecensis benefactor.

27

Poniatowski Michał Jerzy arcybiskup (Gniezno)

† 11/12 VIII 1794³⁸

AAGn, ACap B 40, k. 87r.–v. (sesja kapituły archikatedralnej: Gniezno, 29 VIII 1794 – Obitus Celsissimi Principis Michaelis Georgii Poniatowski, Archiepiscopi)

Praesens Reverendum Capitulum, accepta tristi notitia de fatiс Celsissimi olim Principis Michaelis Georgii Poniatowski, archiepiscopi Gnesnensis, legati nati, Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae primatis primique principis ac sui nunquam satis dolendi pastoris, Varsaviae die undecima in duodecimam de nocte,

w Warszawie); PSB, t. 25, s. 7 (17 IV 1572 w Warszawie – z uwagą: według «Acta Capitularia» i według dawnej literatury zmarł 12 IV); Kumor, Dzieje, t. 1, s. 516 (17 IV 1572 w Warszawie); Nitecki, Biskupi, kol. 330 (12 IV 1572). Zob. także: Prokop, *Poczet biskupów krakowskich*, s. 138.

³⁷ Szostkiewicz, Katalog [brak biogramu!]; Nowacki, Dzieje, t. 2, s. 190 nr 33 (9 IX 1759); HC, t. 6, s. 311 (brak daty śmierci); PSB, t. 25, s. 505 (9 IX 1759 we Lwówku); Nitecki, Biskupi, kol. 338 (9 IX 1759).

³⁸ Szostkiewicz, Katalog, s. 539 (12 VIII 1794 w Warszawie); HC, t. 6, s. 226 (12 VIII 1794); T. Żebrowski, *Zarys dziejów...*, s. 58 nr 64 (12 VIII 1794 w Warszawie); SPTK, t. 3, s. 409 (12 VIII 1794); PSB, t. 27, s. 467 (12 VIII 1794); Kumor, Dzieje, t. 1, s. 543 (12 VIII 1794 w Warszawie); Nitecki, Biskupi, kol. 355 (12 VIII 1794). Por.: „Gazeta Wolna Warszawska”, nr 33 z 16 VIII 1794, s. 429. Zob. także: Królik, *Kapituła kolegiacka*, s. 197 nr 174; K. R. Prokop, *Arcybiskupi gnieźnieńscy w tysiącleciu*, Kraków 2000, s. 268 (12 VIII 1794 o godz. 1 w nocy); K. Śmigiel, *Słownik biograficzny arcybiskupów gnieźnieńskich i prymasów Polski*, Poznań 2002, s. 279 (11/12 VIII 1794); Piętażek-Samk, *Kielce*, s. 124.

mense et anno currentium, ^eVarsaviae^e subsecutis, decrevit quatenus mors eiusdem Celsissimi Principis, pastoris sui, parochialibus atque aliis ecclesiis Gnesnae existentibus denuntietur, ut audito pulsu campanarum archicathedralium per easdem omnes ecclesias campanae pulsentur, ad praestanda vero quantoque animae Illius suffragia vigilias trium nocturnorum cum Missa ad maius altare cantanda.

28

Poniński Karol biskup (Poznań)

† 2 IX 1727³⁹

AAPzn, CP 59, k. 22r. (pod datą: Martis 2^{nda} 7bris 1727)

Mors Illustrissimi Caroli Poninski, episcopi Aradensis, suffraganei, praepositi et officialis generalis Posnaniensis, qui tactus paralisi die Sabbathi 30. Augusti [1727], horis matutinis, hac die 2^{nda} 7bris decessit intestatus, munitus sacramentis.

30

Potkański Franciszek biskup (Kraków)

† 11 VII 1789 (pogrzeb 12 VII)⁴⁰

AKMK, LOrd 10, k. 189r.

Illustrissimus Dominus Franciscus Potkanski, episcopus Patarensis, anno 1789, die 11ma Julii, Sabbatho, post mediam noctem, primo quadrante ad secundam horam, mortuus [est]. [...] Sepultus die sequenti 12 Julii, Dominica, in sua ecclesia cathedrali Cracoviensi in Crypta, ante portam marmoream capituli.

^e Powtórzone: Varsaviae.

³⁹ Szostkiewicz, Katalog, s. 539 (wrzesień 1727 r.); Nowacki, Dzieje, t. 2, s. 189 nr 28 (2 IX 1727); HC, t. 5, s. 94 (wrzesień 1727); PSB, t. 27, s. 542 (2 IX 1727); Nitecki, Biskupi, kol. 356 (2 IX 1727).

⁴⁰ Szostkiewicz, Katalog, s. 539 (brak daty śmierci); HC, t. 6, s. 330 (brak daty śmierci; podano jedynie datę rezygnacji z sufraganii: 31 III 1786); PSB, t. 27, s. 724 (11 VII 1789 w Krakowie); Kumor, Dzieje, t. 1, s. 554; t. 2, s. 104 nr 30 (11 VII 1789 w Krakowie); Nitecki, Biskupi, kol. 357 (11 VII 1789). Zob. również: Wiśniewski, *Katalog prałatów*, s. 238.

31

Radziwiłł Jerzy kardynał (Kraków)

† 21 I 1600⁴¹

AKMK, AEp 33, k. 542r–v

Die Sabbathi, duodecima mensis Februarii [1600], venit infoelix nuntium de morte Illustrissimi et Reverendissimi Domini Georgii Cardinalis Radziwiłł, episcopi Cracoviensis, quae eum Romae vigesima prima Januarii invasit, ex qua occasione officium eius cessavit et Venerabile Capitulum, absoluto pro anima eius officio defunctorum die Lunae quatuordecima Februarii, pro consuetudine antiqua in administratorem episcopatus sede vacante Reverendissimum Dominum Paulum Dembszki, suffraganeum et canonicum Cracoviensem, elegit.

32

Siemieński Marcin biskup (Gniezno)

† 27 IX 1831⁴²

AAGn, ACons G II 5, k. 34v

Anno Domini 1831, die 27. Septembris, mortuus est Illustrissimus, Reverendissimus Dominus Martinus Siemieński, episcopus Cyrenensis, suffraganeus et praepositus ecclesiae metropolitanae Gnesnesis.

33

AAGn, ACap B43, s. 238 (Obitus Illustrissimi Siemieński, episcopi, praepositi)

Die 27. mensis currentis [IX 1831], hora octava matutina, Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Martinus de Siemieńskie, episcopus Cyrenensis, suffraganeus et praepositus metropolitanus Gnesnensis, Ordinis Aquilae Rubrae II, eques, vir de Ecclesia Dei optime meritus, sacramentis munitus, summo dolore

⁴¹ Szostkiewicz, Katalog, s. 545 (21 I 1600 w Rzymie); PSB, t. 30, s. 233 (23 I 1600); Kumor, Dzieje, t. 1, s. 519 (23 I 1600); Nitecki, Biskupi, kol. 374 (21 I 1600). Por.: T. Chrzanoński, M. Kornecki, *Polskie pomniki w świątyniach Rzymu*, Warszawa 1994, s. 75-76 nr 19. Zob. także: F. Machay, *Działalność duszpasterska kardynała Radziwiłła, biskupa krakowskiego (1591–1600)*, Kraków 1936, s. 16 (21 I 1600); Nitecki, *Kardynałowie*, s. 41; Prokop, *Poczet biskupów krakowskich*, s. 149; tenże, *Polscy kardynałowie*, s. 87; *Świętokrzyski słownik biograficzny*, t. 1, s. 147 (23 I 1600).

⁴² Korytkowski, Prałaci, t. 3, s. 487 (27 IX 1831 w Gnieźnie); IIC, t. 7, s. 171 (przed 8 XI 1831); PSB, t. 37, s. 31 (27 IX 1831 w Gnieźnie); Nitecki, Biskupi, kol. 400 (przed 8 IX 1831[sic]). Por.: *Directorium Officii Divini ac Missarum ad usum Almae Ecclesiae Metropolitanae Archi-Dioec.*

capituli ac cleri, annum aetatis agens tertium supra septuagesimum, diem clausit supremum. Cuius corpus defunctum persolutis ut moris Exequiis in fornice capellae Doctorum alias S. Joannis Nepomuceni, quem ipse sibi tutulum delegerat, depositum est.

34

Skotnicki Tomasz biskup (Chełmża)

† 10 XII 1700⁴³

Archiwum Diecezjalne w Pelplinie, Acta Capituli Culmensis. A 41, k. 23r

Hucusque scripta est metrica ordinatorum per Illustrissimum, Reverendissimum Dominum Thomam Skotnicki, episcopum Lycopoliensem, suffraganeum, archidiaconum et officialem generalem Culmensem, qui post longas infirmitates et tandem per sex mensium fere aegrotationem obiit ex hydrope Culmsae, in sua residentia, die scilicet 10 Decembris 1700.

35

Szaniawski Konstanty Felicjan biskup (Kraków)

† 2 VII 1732⁴⁴

AKapMK, AAct 21, s. 186 (sesja kapituły katedralnej: Kraków, 3 VII 1732; zob. tamże, s. 191–197, testament biskupa K.F. Szaniawskiego z daty: Kraków, 31 V 1732)

Celsissimus Princeps, Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Constantinus Felicianus in Szaniawy Szaniawski, episcopus Cracoviensis, dux Severiae, postquam in huiusmodi episcopatu annos undecim, menses totidem et dies duos vixisset, in castro Lipovecensi, die secunda mensis et anni currentium, ipso festo Visitationis Beatae Mariae Virginis, hora octava vespertina, munitus sacramentis, ex hac mortali vita migravit ad aeternam.

Gnesnensis pro anno Domini MDCCCXXXII [...], Posnaniae [1831], s. 95. Nadto: Die Bischöfe der deutschsprachigen Länder 1785/1803 bis 1945, s. 705 (27 IX 1831 w Gnieźnie); Pieniążek-Samek, Kielce, s. 139.

⁴³ Szostkiewicz, Katalog, s. 555 (brak daty śmierci); HC, t. 5, s. 250 (przed 27 IX 1703); Nitecki, Biskupi, kol. 405 (10 XII 1700). Zob. także: Frydrychowicz, *Die Culmer Weihbischöfe*, s. 16 (10 XII 1700 w Chełmży); Mańkowski, *Prałaci i kanonicy*, cz. 2, s. 373 (10 XII 1700); *Die Bischöfe des Heiligen Römischen Reiches 1648 bis 1803*, s. 467 (10 XII 1700 w Chełmży).

⁴⁴ Szostkiewicz, Katalog, s. 563 (2 VII 1732); HC, t. 5, s. 175 (2 VII 1732); SPTK, t. 4, s. 251 (w lipcu 1732 r. w Krakowie[sic]); Kumor, Dzieje, t. 1, s. 529 (2 VII 1732); Nitecki, Biskupi, kol. 426 (2 VII 1732). Por.: „Kurier Polski”, 133 (1732) s. 155–156; 134 (1732) s. 160 (także s. 189 i 201, gdzie o pogrzebie biskupa K.F. Szaniawskiego). Zob. także: Królik, *Kapitula kolegiacka*, s. 200 nr 217 (gdzie pomyłony z biskupem Janem Feliksem Szaniawskim); *Słownik biograficzny kapituły*

36

AKMK, AEp 81, k. 219v–220r

Mercurii II. Julii, in curia Lipovecensi. In ipso die festis Visitationis Beatissimae Mariae Virginis, Illustrissimus et Reverendissimus Dominus olim Constantinus Felicianus in Szaniawy Szaniawski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Cracoviensis, dux Severiae, duodecimo episcopatus sui, aetatis vero sexagesimo quarto, annis labentibus, feбри primo frigida, deinde maligna repetitis vicibus, exagitatus, tandem in pedibus a pluribus annis exulceratis gangrena subito emergente affectus, sacramentis poenitentiae, Eucharistiae ac extremae unctionis munitus, post exantlatos pro Ecclesia et Patria labores, et expleta in brevi consummatione operum saeculis memorandorum et acceptabilium Deo et dioecesi plurimum foundationum, tempora multa, sola duntaxat ecclesiae cathedralis Cracoviensis sponsae suae visitatione minime absoluta, diem vitae suae clausit extremum et acta episcopatus sui terminavit.

37

Szembek Krzysztof Hilary biskup (Płock)

† 9 IX 1797⁴⁵

AKapMK, AAct 26, s. 364 (sesja kapituły katedralnej: Kraków, 9 IX 1797; por. tamże, s. 364–365, gdzie druga zapiska o śmierci biskupa K.H. Szembeka dnia 9 IX tr. w Krakowie, oraz s. 441–442, gdzie mowa o epitafium dla tegoż biskupa w katedrze na Wawelu; zob. również: ADPł, AEp 174 [118], s. 3)

Illustrissimi Domini [Praelati et Canonici] accepta notitia, quod Celsissimus et Reverendissimus Dominus Christophorus Szembek, episcopus Plocensis, dux Pultoviensis, ecclesiae huius cathedralis [Cracoviensis] ultra quinquaginta annos canonicus, hodie, hora circiter decima matutina, hic Cracoviae e vivis sublatus est, [...] dispositiones quoad solemnem exportationem necessarias fecerunt, sepulturam vero eius pro die 12, sive pro feria tertia futurae septimanae, designaverunt.

warmińskie], s. 242; Prokop, *Poczet biskupów krakowskich*, s. 192; *Świętokrzyski słownik biograficzny*, t. 1, s. 188 (w r. 1732 w Krakowie [sic]); Pięniążek-Samek, *Kielce*, s. 152.

⁴⁵ Korytkowski, *Pałacy*, t. 4, s. 67 (8 IX 1797 w Krakowie); Szostkiewicz, *Katalog*, s. 565 (5 IX 1797); HC, t. 6, s. 342 (5 IX 1797); Żebrowski, *Zarys dziejów*, s. 58 nr 65 (5 IX 1797 w Krakowie); Nitecki, *Biskupi*, kol. 430 (8 IX 1797). Por.: „Gazeta Warszawska”, nr 75 z 19 IX 1797 („Dodatek Drugi”), s. 1164 (9 IX 1797). Zob. również: K r ó l i k, *Kapituła kolegiacka*, s. 200, nr 221; *Świętokrzyski słownik biograficzny*, t. 1, s. 189 (8 IX 1797).

38

Szeptycki Hieronim Antoni biskup (Płock)

† 9 VIII 1773⁴⁶

ADPł, AEp 69 [129], s. 13

[Biskup Hieronim Antoni Szeptycki] po długiej swojej chorobie, dnia 9 terażniejszego miesiąca [VIII 1773] w nocy, przeniesiony jest do wieczności.

39

Tarło Jan Joachim biskup (Poznań)

† 13 VIII 1732⁴⁷

AAPzn, CP 59, k. 170v. (sesja kapituły katedralnej: Poznań, 21 VIII 1732 – Mors Illustrissimi Domini Episcopi)

Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Joannes Joachimus Tarło, episcopus Posnaniensis, redeundo ab Urbe Romana, obiit Viennae die 13. Augusti anno currentis, hora octava, prout evidenter patet ex literis Domini Mrowinski, secretarii episcopalis, hac die emenatis Viennae. Qua notitia accepta, Reverendissimi Domini [Praelati et Canonici] ante omnia exequias crastina die in praesentia cleri civitatis et regularis absolvendas esse decreverunt.

40

Tarło Michał Bartłomiej biskup (Poznań)

† 20 IX 1715⁴⁸

AAPzn, CP 57, k. 290r. (sesja nadzwyczajna kapituły katedralnej: Poznań, 28 IX 1715 -- Mors Illustrissimi Domini Episcopi)

Excellentissimus Dominus Episcopus Chiioviensis [Walenty Maciej Arcemberski], praepositus, etc., lugubrem attulit nuntium, scilicet mortem et obitum

⁴⁶ Szostkiewicz, Katalog, s. 566 (9 VIII 1773); HC, t. 6, s. 342 (9 VIII 1783[sic]); Żebrowski, *Zarys dziejów*, s. 58 nr 63 (9 VIII 1773 w Warszawie); Nitecki, Biskupi, kol. 432 (9 VIII 1773).

⁴⁷ Szostkiewicz, Katalog, s. 569 (1732 r. w Wiedniu); Nowacki, *Dzieje*, t. 2, s. 111 (13 VIII 1732 w Wiedniu); HC, t. 5, s. 322 (13 VIII 1732 w Wiedniu); Nitecki, Biskupi, kol. 444 (13 VIII 1732). Por.: „Kurier Polski”, 140 (1732) s. 203 (13 VIII 1732). O pogrzebie biskupa J. J. Tarły: „Supplement do Gazet Polskich”, 142 (1732) s. 215; 143 (1732) s. 217-218.

⁴⁸ Szostkiewicz, Katalog, s. 569 (15 IX 1716[sic]); Nowacki, *Dzieje*, t. 2, s. 110 (20 IX 1715 w Łowiczu); HC, t. 5, s. 322 (20 IX 1715); Nitecki, Biskupi, kol. 444 (20 IX 1715). Zob. także: *Misjonarze św. Wincentego a Paulo w Polsce (1651–2001)*, t. 2 – *Biografie*, cz. 1, red. J. Dukąta, Kraków 2001, s. 491, 494 (r. 1716 [sic]).

Excellentissimi et Illustrissimi Domini Michaëlis Bartholomaei de Czekarzewice Tarło, episcopi Posnaniensis, qui Varsaviae ad cathedram suam peragenti, crudelis latro Libithinae Łowicii votas vitae mortalis confregit, et cum ingenti dolore nostra solum dioecesi totius post deperditum patrem clementissimum, pastorem vigilantissimum, sed etiam Reipublicae senatorem zelosissimum, in viam aeternitatis curriculum vitae ex hac lacrymarum vale, ad superna gaudia, die 20. mensis Septembris anni currentis [1715], hora 6. mane, direxit.

41

Tarło Piotr biskup (Poznań)

† 19 XI 1722⁴⁹

AAPzn, CP 58, k. 117r.–v. (sesja nadzwyczajna kapituły katedralnej: Poznań, 25 XI 1722 – Mors Illustrissimi Tarło, episcopi Posnaniensis)

Perillustres et Reverendissimi Domini [Praelati et Canonici], habita certa notitia, tam ex publicis, quam ex privatis, de fati die [19] defuncti Excellentissimi, Illustrissimi et Reverendissimi Domini Petri de Czekarzewice Tarło, episcopi Posnaniensis, abbatis Paradi[si]ensis, Varsaviae, de mense excedenti, ante omnia exequias feria 6ta futura expediendas, statuerunt itd.

42

Trzebicki Andrzej biskup (Kraków)

† 28 XII 1679⁵⁰

AKMK, LOrd 5, k. 99v

Ad finem anní, vitam quoque hanc mortalem finivit Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Andreas Trzebicki, episcopus Cracoviensis, dux Severiae, feria quinta, ipso festo SS. Innocentium, die 28 Decembris, in palatio suo episcopali Kielcensi.

⁴⁹ Korytkowski, *Pałacy*, t. 4, s. 88 (r. 1722); Szostkiewicz, *Katalog*, s. 569 (19 IX 1722); Nowacki, *Dzieje*, t. 2, s. 111 (19 XI 1722 w Warszawie); HC, t. 5, s. 322 (r. 1722); Nitecki, *Biskupi*, kol. 445 (19 XI 1722). Zob. również: Wiśniewski, *Katalog pralatów*, s. 296.

⁵⁰ Szostkiewicz, *Katalog*, s. 574 (27 XII 1679); HC, t. 4, s. 167 (28 XII 1679); t. 5, s. 175 (28 XII 1680[sic]); Kumor, *Dzieje*, t. 1, s. 525 (28 XII 1679 w Krakowie); Nitecki, *Biskupi*, kol. 454 (28 XII 1679). Zob. nadto: K. H o s z o w s k i, *Żywot Andrzeja Zawiszy Trzebickiego, biskupa krakowskiego i księcia siewierskiego*, Kraków 1861, s. 129, 131; A. P r z y b o ś, M. R o ż e k, *Biskup krakowski Andrzej Trzebicki. Z dziejów kultury politycznej i artystycznej w XVII stuleciu*, Warszawa – Kraków 1989, s. 118–119; P r o k o p, *Poczet biskupów krakowskich*, s. 177; P i e n i ą ż e k - S a m e k, *Kielce*, s. 165.

43

Trzebiński Benedykt opat-komendatariusz (Koprzywnica) † 19 I 1802⁵¹

AKapMK, AAct 26, s. 738 (sesja kapituły katedralnej: Kraków, 30 I 1802)

Illustrissimi Domini [Praelati et Canonici], accepta notitia de obitu Reverendissimi Benedicti Trzebiński, custodis huius ecclesiae cathedralis [Cracoviensis], abbatis commendatarii Koprzywnicensis, Ordinis S. Stanislai equitis, Varsaviae, die 19 mensis et anni currentis [I 1802] subsecuto, [...] huiusmodi notitiam in actis praesentis annotarii mandaverunt.

44

Turski Feliks Paweł biskup (Kraków) † 31 III 1800 (pogrzeb 3 IV)⁵²

AKapMK, AAct 26, s. 585 (sesja kapituły katedralnej: Kraków, 1 IV 1800; por. tamże, s. 587, pod datą 3 IV 1800: Ob funus Celsissimi Domini loci ordinarii hodie non est habita sessio capitularis)

Habita est sessio capitularis extraordinaria ex occasione factorum Celsissimi olim Principis Felicis Pauli Turski, episcopi Cracoviensis, die hesterni 31. Martii [1800], hora circiter tertia pomeridiana, secutorum.

45

AKMK, AEp 122, k. 207 [211] r-v (Obitus Celsissimi Principis, Illustrissimi et Reverendissimi Domini Felicis Pauli Turski, episcopi Cracoviensis, ducis Severiae ultimi)

Lunae XXXI Martii 1800. Hac die, ob subsecuta fata, hora tertia post meridiana, Celsissimi Principis, Illustrissimi et Reverendissimi Domini Felicis Pauli Turski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Cracoviensis, ducis Severiae, acta praesentia episcopalia et consistorialia terminatae sunt.

⁵¹ L. Łętowski, *Katalog biskupów, prałatów i kanoników krakowskich*, t. 4, Kraków 1853, s. 173 (19 I 1802); Korytkowski, *Prałaci*, t. 4, s. 140 (21 I 1802 w Warszawie).

⁵² Korytkowski, *Prałaci*, t. 4, s. 156 (31 III 1800); Szostkiewicz, *Katalog*, s. 575 (31 III 1800); HC, t. 6, s. 186 (31 III 1800); Kumor, *Dzieje*, t. 1, s. 534 (31 III 1800; brak daty pogrzebu); Ni-tecki, *Biskupi*, kol. 455 (31 III 1800). Por.: „Gazeta Krakowska”, nr 28 z 6 IV 1800, s. 327. Zob. również: Królík, *Kapituła kolegiacka*, s. 201 nr 237; Prokop, *Poczet biskupów krakowskich*, s. 208; tenże, *Sylwetki biskupów łuckich*, s. 164. Nadto: *Kazanie X. Józefa Wincentego Łańcuckiego, scholastyka kolegiaty pileckiej, miane dnia 3. kwietnia 1800 r. na pogrzebie Feliksa Pawła*

46

Walknowski Władysław biskup (Poznań)

† 21 XI 1779⁵³

AAPzn, CP 62, k. 266r. (zapiska pod datą: Die Solis, 21. mensis 9bris [1779] – Mors Illustrissimi Walknowski, Suffraganei)

Illustrissimus, Reverendissimus Dominu Vladislaus Wierusz Walknowski, episcopus Bendensis, suffraganeus et primicerius cathedralis Posnaniensis, abbas commendatarius Tremesnensis, annorum 66, munitus omnibus, poenitentiae, Eucharistiae ac extrema unctionis sacramentis, plenus meritorum et virtutum, hic ad ecclesiam cathedralem vitâ functus die suprema exarata [21 XI 1779] sepultusque in fornice sub capella Sanctae Crucis Miraculosae in ecclesia cathedrali, cuius anima requiescat in pace.

47

Wilksycki Baltazar biskup (Poznań)

† 25 V 1729⁵⁴

AAPzn, CP 59, k. 81v.–82r. (sesja kapituły katedralnej: Poznań, 30 V 1729 – Mors Illustrissimi Wilksycki, suffraganei)

Siquidem certa extat notitia, quod Illustrissimus Wilksycki, suffraganeus Posnaniensis, in oppido Kutno, die 25. mensis currentis [V 1729], obierit, idcirco exequiae pro eodem cras [= 31 V] absolvendae decernuntur.

48

Żarnowiecki Stanisław biskup (Poznań)

† 25 I 1808 (pogrzeb 30 I)⁵⁵

AAPzn, CP 64, k. 190r. (po dacie 1 II 1808 – Obitus Illustrissimi Żarnowiecki)

Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Stanislaus Korwin Żarnowiecki, episcopus Leucensis, suffraganeus Posnaniensis, canonicus cathedralis, vicarius in

Turskiego, biskupa krakowskiego, księcia siewierskiego, etc., w: Kazania i mowy treści religijnej, t. 1, s. 512–522.

⁵³ Szostkiewicz, Katalog, s. 578 (brak daty śmierci); Nowacki, Dzieje, t. 2, s. 190 nr 34 (21 XI 1779); HC, t. 6, s. 120 (grudzień 1779 r.); Nitecki, Biskupi, kol. 469 (21 XI 1779).

⁵⁴ Korytkowski, Pałacy, t. 4, s. 300 (2 III 1729 w Poznaniu); Szostkiewicz, Katalog, s. 584 (2 III 1729; w nagłówku: Wilkszycki); HC, t. 5, s. 196 (przed 1 VI 1729); Nowacki, Dzieje, t. 2, s. 189 nr 29 (25 V 1729 w Kutnie); Nitecki, Biskupi, kol. 482 (25 V 1729).

⁵⁵ Nowacki, Dzieje, t. 2, s. 191 nr 37 (25 I 1808); HC, t. 7, s. 237 (r. 1808); Nitecki, Biskupi, kol.

spiritualibus et officialis generalis Posnaniensis, praepositus Pempoviensis, [...] morbo hydropicis affectus, testamentaliter dispositus, sacramentis munitus, [...] anno 1808, die 25. Januarii, prope horam 6^{am} de mane, in curia sua canonicali ad ecclesiam cathedralam Posnaniae, pie in Christo, aetatis suae annorum 67, vitam cum morte commutavit. Cuius corpus in fornicae sub capella Beatissimae Virginis Mariae eiusdem ecclesiae cathedralis die 30. eiusdem mensis Januarii, anno currenti [1808], honorifice [sepultus est].

VARIA

1

Kraśniński Franciszek biskup (Kraków)

*ingres 18 VII 1573*⁵⁶

AKMK, AEp 30, k. 80v

Anno [1573], die Saturni, decima octava eiusdem mensis Julii [...], Reverendissimus Dominus Franciscus Crasinski, episcopus Cracoviensis, [...] ad sedem suam episcopalem Cracoviam venit. Quam, multis palatinorum et castellanorum aulis stipatus, est ingressus.

2

*Łubieński Kazimierz administrator opactwa (Wąchock)*⁵⁷

*1680 (przed 9 V)*⁵⁸

AKapMK, AAct 16, k. 288v. (pod datą: 9 V 1680)

Reverendissimus Dominus Nicolaus Oborski, episcopus Laodicensis, suffraganeus, scholasticus et generalis administrator episcopatus Cracoviensis, [...] pro administratore abbatiae W¹chocensis post mortem Reverendissimi olim Nicolai Leżenski, dictae abbatiae perpetui administratoris, Reverendum Dominum Casimirum Łubienski, canonicum Cracoviensem, nominavit et elegit. Reverendissimi Domini Praelati et Canonici Cracovienses sic nominatum et electum administratorem abbatiae W¹chocensis [9 V 1680] approbarunt et confirmarunt.

521 (25 I 1808). Zob. również: *Die Bischöfe der deutschsprachigen Länder 1785/1803 bis 1945*, s. 832 (5 I 1808 w Poznaniu).

⁵⁶ Szostkiewicz, Katalog, s. 493 (brak daty ingresu); Kumor, Dzieje, t. 1, s. 517 (18 VII 1573); Nitecki, Biskupi, kol. 226 (brak daty ingresu).

⁵⁷ Późniejszy wpiery sufragan krakowski, a następnie ordynariusz – kolejno – chełmski i krakowski. Zob. wyżej przyp. 26.

⁵⁸ Informacja o sprawowaniu przez K. Łubieńskiego funkcji administratora opactwa wącho-

3

Małachowski Jan biskup (Kraków)

ingres 27 IX 1681⁵⁹

AKMK, LOrd 5, k. 122v.–123r. (tamże, k. 100r., o wyborze 5 I 1680 przez krakowską kapitułę katedralną sufragana Mikołaja Oborskiego na administratora sede vacante diecezji krakowskiej)

Perillustris et Reverendissimus Dominus Nicolaus Oborski [suffraganeus Cracoviensis], Illustrissimum et Reverendissimum Dominum Joannem Małachowski, episcopum Cracoviensem, ducem Severiae, magno cum laetitiae [...] in sedem suam episcopalem solenniter introduxit die 27 Septembris [1681].

4

Potkański Franciszek biskup (Kraków)

rezygnacja 7 II 1786⁶⁰

AKMK, LOrd 10, k. 175v. (por.: AKapMK, AAct 25, s. 672–673: sesja kapituły katedralnej 18 II 1786 – o rezygnacji z sufraganii biskupa Franciszka Potkańskiego i nominacji na jego następcę dotychczasowego archidiakona krakowskiego Józefa Olechowskiego; tamże, s. 677, o bullach prekonizacyjnych dla J. Olechowskiego; por. także: AKMK, AEp 115 – pod datą 7 II 1786: Resignatio suffraganeatus Cracoviensis per Illustrissimum Potkański)

Anno 1786, die 7 Februarii, Illustrissimus, Reverendissimus Franciscus Potkański [...] resignavit suffraganeatum [Cracoviensem] in Curia Episcopali.

---

kiego nie widnieje w poświęconych mu biogramach (m.in.: Szostkiewicz, Katalog, s. 505; PSB, t. 18, s. 487; Kumor, Dzieje, t. 1, s. 527; Nitecki, Biskupi, kol. 266). W latach 1675–1680 komendatariuszem wąchockim był Mikołaj Leżeński, po którym kolejnym opatem komendatoryjnym w Wąchocku został dopiero w r. 1682 Andrzej Chryzostom Załuski, biskup kijowski (zob.: M. B o r k o w s k a, *Z dziejów opactwa cystersów w Wąchocku*, Kielce 1998, s. 120–122).

⁵⁹ Szostkiewicz, Katalog, s. 510 (brak daty ingresu); Kumor, Dzieje, t. 1, s. 526 (27 IX 1681); Nitecki, Biskupi, kol. 279 (brak daty ingresu).

⁶⁰ Szostkiewicz, Katalog, s. 539 (brak informacji o rezygnacji z sufraganii); HC, t. 6, s. 330 (data rezygnacji: 31 III 1786); PSB, t. 27, s. 724 (7 II 1786); Kumor, Dzieje, t. 1, s. 554 (data rezygnacji: 31 III 1786); t. 2, s. 104 nr 30 (data rezygnacji: 4 II 1786); Nitecki, Biskupi, kol. 358 (7 II 1786). Zob. także: „Gazeta Warszawska”, nr 18 z 4 III 1786, s. [1].

5

*Potocki Teodor Andrzej arcybiskup (Gniezno)   powtórny pochówek 1827*⁶¹

AAGn, ACap B 43, s. 94 (sesja kapituły archikatedralnej: Gniezno, 19 IV 1827)

Exuviae Celsissimi [Theodori] Potocki archiepiscopi

Ex occasione depositionis in sepulchro capellae Potoccianae cordis Celsissimi Thimothei Gorzeński, archiepiscopi, anno praeterito [= 1826] factae, adinventum est tumbam, in qua exuviae Celsissimi olim Theodori Potocki, archiepiscopi Gnesnensis, quiescunt, in suis compaginibus plene dissolutam esse, quapropter Capitulum praesens decrevit, ut impensis thesauri ecclesiae [Gnesnensis] nova tumba quercinea procuretur, ac exuviae defuncti Celsissimi Potocki, cum sua tumba, in qua sepultus fuit, et prout nunc est, in eandem novam tumbam quercineam imponantur, affixa tabella novae huic tumbae cum impressione archiepiscopum Potocki signante, quod effectuare Admodum Reverendo Januszewski, vicecustodi, demandatum est.

6

*Szaniawski Konstantyn Felicjan biskup (Kraków)   ingres 4 V 1721*⁶²

AKMK, LOrd 8, s. 26 (por.: AKapMK, AAct 20, k. 224r.-225v.: Ingressus ad cathedram Celsissimum Principem, Illustrissimum et Reverendissimum Dominum, Dominum Constantinum Felicianum in Szaniawy Szaniawski – 4 V 1721; zob. także: AKMK, AEp 78, k. 1r.: Annus Domini 1720, Sabbatho XVII Augusti. Aventus Celsissimi Principis, Illustrissimi et Reverendissimi Domini, Domini Constantini Feliciani in Szaniawy Szaniawski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Cracoviensis, ducis Severiae, ad dioecesim Cracoviensem et residentiam suam episcopalem Kielcensem)

Die 4ta Maii, Dominica 3^{ia} post Pascha, festo S. Floriani Martyris [1721], P.R.P. Illustrissimus idem [Constantinus Felicianus Szaniawski, episcopus Cracoviensis, dux Severiae], ingressum solemnem in civitatem Cracoviensem et cathedralem suam celebravit missamque pontificaliter in eadem ecclesia cathedrali cantavit.

⁶¹ Informacja o powtórny pochówku szczątków prymasa T.A Potockiego nie występuje w jego biogramie w PSB (t. 28), także w innych notach biograficznych (Szostkiewicz, Nitecki i in.).

⁶² Szostkiewicz, Katalog, s. 563 (brak daty ingresu); Kumor, Dzieje, t. 1, s. 529 (4 V 1721); Nitecki, Biskupi, kol. 426 (brak daty ingresu).

Waza Karol Ferdynand biskup (Płock)

Objęcie rządów 18 I 1641⁶³

ADPI, AEp 36 [52], s. 203

Die decima octava Januarii [1641] Serenissimus Dei gratia Poloniae et Sueciae Princeps, Reverendissimus Dominus, Dominus Carolus Ferdinandus, Vratislaviensis et Plocensis episcopus, vigore brevis apostolici Roma transmissi, possessionem eiusdem episcopatus in ecclesia cathedrali Plocensi per mandatarium suum, Illustrem et Admodum Reverendum Dominum Martinum Starczewski, decanum eiusdem ecclesiae cathedralis Plocensis, apprehendit.

---

⁶³ Szostkiewicz, Katalog, s. 580 (brak daty objęcia rządów). Zob.: T. Żebrowski, *Zarys dziejów diecezji płockiej*, Płock 1976, s. 57 nr 54 (dwukrotnie, w r. 1640 i 9 II 1642, mianowany był administratorem diecezji płockiej); Nitecki, Biskupi, kol. 471 (brak daty objęcia rządów).